

Region Kalmar län

Rekommenderade läkemedel i Kalmar län 2020

INNEHÅLL

Före farmakologin	3	Tänder - Munhåla	46
Allergi	4-6	Urologi	47
Astma - KOL	8-11	Äldre och läkemedel	48-49
Demens (kognitiv sjukdom)	12-13	Ögon	50
Endokrinologi	14-17	Öron, näsa, hals	50
Gynekologi	18-20		
Hematologi - Blod	20		
Hjärta - Kärl	21-23	Tillfälligt uppehåll vid intorkning	51
Hud	24-27	Bedöma läkemedelsstudier	51
Infektioner	28-31	Kommunala akutförråd	52-53
Mage - Tarm	32-33	Tips och trix i Cosmic	54-55
Neurologi	34-35	Läkemedel och miljö	56
Osteoporos	36-37	Läkemedelsmål 2020	57
Palliativ vård i livets slutskede	38	Övrig information	58
Psykiatri	39-42	Kontaktuppgifter	59
Smärta - Inflammation	43-45	Spartips för god hushållning	60

Använd mallarna i Cosmic
och följ den gröna pluppen

LÄKEMEDELSKOMMITTÉN

Region Kalmar län

Varje dag lite bättre
– kraften hos många!

Kära läsare,

Här är en uppdaterad lista över Rekommenderade läkemedel i Kalmar län. Listan fokuserar på de vanliga läkemedlen till stora patientgrupper och riktar sig till alla förskrivare. Valen av läkemedel går efter huvudprincipen "det bästa till de flesta", och att det ska vara lätt att göra rätt.

I den elektroniska versionen är innehållsförteckningen klickbar. Du kommer direkt till det terapiområde du söker. Tryck på inringat I **I** för att återgå till innehållsförteckningen.

Utrymmet i det tryckta häftet är begränsat. Kompletterande bakgrundsmaterial med mer utförlig information, tips och kloka råd finns från många av våra Terapigrupper. Se till exempel under Terapiområde Psykiatri. Du hittar bakgrundsmaterialet på Läke-medelsidorna på Samarbetsportalen. I den elektroniska versionen kommer du dit direkt genom att klicka på inringat B. **B**

Använd gärna ordinationsmallar vid förskrivning. De uppdateras löpande av regionens farmaceuter, som ändrar i mallen om läkemedlet blir restnoterat eller tas ut ur förmånen.

Se över patientens ordinationslista något så när ofta! Glöm inte att makulera recept på läkemedel som han eller hon inte längre ska ta.

Ett stort tack till alla experter som har bidragit med sina kunskaper i arbetet med årets lista. Vi hoppas att alla ni som förskriver ska ha nytta av den!

Läkemedelskommittén genom

Ellen Vinge
Ordförande

FÖRE FARMAKOLOGIEN

Rökning orsakar eller ökar risken för många sjukdomar och komplikationer. Se [Nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor 2018](#).

Tobaksrökning kan minska effekten av läkemedel:

a) via farmakokinetiken:

- rökning ökar metabolismen av många läkemedel, t ex klozapin, olanzapin, duloxetin (Cymbalta), melatonin (Circadin), agomelatin (Valdoxan), metadon, klorzoxazon (Paraflex), lamotrigin, rasagilin (Azilect), ropinirol, teofyllin, koffein, flera läkemedel mot cancer.

- Efter totalt rökstopp ser man minskad metabolism inom 2 veckor. Då kan ibland dosjustering nedåt bli nödvändig.

b) via oklar mekanism:

- Rökning minskar effekten av metotrexat och TNF-alfa-antagonister vid reumatoid artrit.

Rökare får större effekt av vissa läkemedel:

En systematisk review med metaanalyser av flera randomiserade studier av trombocythämmare visade att deras effekt på kliniska utfall var störst hos rökare (Gagne et al. BMJ 2013).

Rökning av cannabis:

Har troligen liknande effekter som tobaksrökning, men är mindre väl studerat.

E-cigarett:

Indikation på mindre risk för metabola interaktioner än vid vanlig rökning. Vid tvärt byte mellan vanlig rökning och e-cigarett kan dosjustering nedåt behövas.

Läs mer i "[Rökning och läkemedel](#)" som du hittar genom att skriva rökning i sökrutan på Samarbetsportalen.

SVÅR ALLERGISK REAKTION MED ALLMÄNPÅVERKAN/ANAFYLAXI

Handläggandet sker stegvis:

1. Adrenalin ges omgående intramuskulärt i låret

Adrenalinpenna Emerade

Dos: < 20 kg 150 mikrog im
 ≥ 20 kg 300 mikrog im
 ≥ 60 kg 500 mikrog im
 (Alternativt 2x300 mikrog im)

Dosen upprepas var 5-10 min efter behov!

Saknas Emerade (eller annan adrenalin- autoinjektor) dras motsvarande dos adrenalin ur ampull och ges **intramuskulärt**.

2. Motverka cirkulationssvikt och hypoxi

- Liggande patient!
- PVK och snabb vätskeinfusion (Ringer-Acetate)
- Syrgas
- Inhalation Ventoline i nebulisator vid obstruktivitet

Dos: < 30 kg: 2,5 mg
 ≥ 30 kg och vuxna: 5 mg

Patienten ska stabiliseras!

Om patienten inte är stabil återupprepas steg 1 och 2.

3. När patienten är stabil ges antihistamin och kortison

Antihistamin

Desloratadin per os i dubbel dos

< 6 år: 2,5 mg (oral lösning Aeries)
 6-12 år: 5 mg
 >12 år och vuxna: 10 mg

- Antihistamin ger effekt inom 30-60 minuter oavsett administrationssätt.
- Dämpar klåda, nässelutslag och allergisk rinit.

Undvik Tavegil - sederande och risk för blodtrycksfall.

Kortison

Tablett Betapred 0,5 mg per os

< 6 år: 6 st
 ≥ 6 år och vuxna: 10 st

ALTERNATIVT

Injektionsvätska Betapred 4 mg/ml

< 6 år: 1 ml (4 mg) iv/im
 ≥ 6 år och vuxna: 2 ml (8 mg) iv/im
 eller

Injektionsvätska Solu-Cortef 50 mg/ml

< 6 år: 2 ml (100 mg) iv/im
 ≥ 6 år och vuxna: 4 ml (200 mg) iv/im

- Kortison ger effekt efter 2-3 timmar oavsett administrationssätt.
- Blockerar sena effekter av den allergiska reaktionen.

Observera: Överväg provtagning tryptas, dokumentera händelseförloppet och tänk på att observationstiden varierar beroende på anafylaxigrad.

[SFFA anafylaxirekommendationer.](#)

TERAPIRÅD

Anafylaxi:

Tänk på att förskriva 2 Emeradepennor (adrenalinpennor), ifall dosen behöver upprepas. Dock ej nödvändigt efter enbart urtikaria och/eller enbart lokalreaktion. Se till att patienten får instruktioner om hur Emerade ska användas, t.ex via www.emerade.com/se/instruktionsvideo.

Överväg remiss till allergimottagning för utredning.

ALLERGISK RINOKONJUNKTIVIT

Vid lindriga, kortvariga besvär:

Egenvård med receptfria preparat. [Se särskilt dokument.](#)

Vid svårare, långvariga besvär:

1. Peroralt antihistamin

desloratadin	Desloratadin Rf	
desloratadin	Aerius oral lösning	Till barn 1-5 år

2. Tillägg av lokalbehandling

Ögon

levokabastin	Livostin Rf	
natriumkromoglikat	Lomudal Rf	
emedastin	Emadine	Från 3 år.

Näsa

mometason	Mometason nässpray Rf	
levokabastin	Livostin nässpray Rf	

AKUT URTIKARIA UTAN ALLMÄNPÅVERKAN

Vuxna

1-2 tabletter desloratadin

Barn

Desloratadin oral lösning 0,5 mg/ml (Aerius)	1-5 år 2,5-5 ml 6-11 år 5-10 ml Fr.o.m. 12 år Antihistamin i vuxendos
--	---

KRONISK URTIKARIA AV ALLERGISK ELLER ICKE-ALLERGISK ART

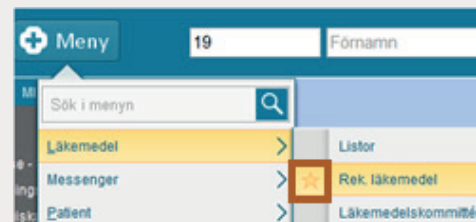
desloratadin	Desloratadin Rf	Kan ges till gravida. Se www.janusinfo.se
desloratadin	Aerius oral lösning	För barn 1-5 år.

Upp till 4-dubbeldos antihistamin kan behövas. Ange OBS! på receptet om utanför FASS-dosering.

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmån, ☞=Byts ej, förskrivaren väljer

Så hittar du REK listan i Cosmic:

Finns i menyn under fliken Läkemedel

Går att favoritmarkera.

Före farmakologin	3
Allergi	4-6
Astma - KOL	8-11
Demens	12-13
Endokrinologi	14-17

Klicka på innehålls-
förteckningen i den
elektroniska versionen
för att nå önskat avsnitt

I varje avsnitt, i den digitala versionen, klicka på respektive symbol för att få fram:

 Bakgrundsmaterial

 Innehållsförteckning

Inhalatorinstruktioner finns på www.medicininstruktioner.se.

Inhalationsläkemedel är inte utbytbara på apotek.

SPACER

OptiChamber Diamond

Säkerställ god inhalationsteknik. Använd spacer tillsammans med inhalationsspray till samtliga barn och med fördel även till vuxna. Spacer ökar sannolikheten för korrekt läkemedelsdistribution.

Förskrivning av spacer sker i Nyfliken med hjälp av mall. Välj Förbrukningsartikel och sök på t ex spacer.

Sök efter	<input type="text" value="Förbrukningsartikel"/>	Fritextsök:
på	<input type="text" value="Primärvård"/>	<input type="text" value="spacer"/>

Alternativt sök på Optichamber för att få träff både på spacer och masker. Spacer byts årligen vid daglig användning.

ASTMA barn från 6 år och vuxna

1:a handsval

• Selektiva β_2 -stimulerare

Kortverkande

salbutamol

*Ventilastin Novolizer
Buventol Easyhaler
Aiomir inhalationsspray*

terbutalin

Bricanyl Turbuhaler

Långverkande

formoterol

Formatrix Novolizer

• Glukokortikoider

budesonid

*Giona Easyhaler
Novopulmon Novolizer*

flutikason

Flutide Evohaler inhalationsspray

2:a handsval

• **Kombinationspreparat** - endast till patienter som vid uppföljning/utvärdering bedöms ha behov av båda komponenterna.

formoterol + budesonid *Bufomix Easyhaler*

formoterol *Innovair*

Från 18 års ålder.

+ **beklometason** *inhalationsspray*

• Leukotrienreceptorantagonist

montelukast *Montelukast*

Montelukast som komplement till steroider eller som alternativ till långverkande β_2 -stimulerare. För barn kan montelukast ges som monoterapi.

ASTMA barn 0 - ca 5 år

• Kortverkande β_2 -stimulerare

salbutamol *Aiomir* inhalationsspray 0,1 mg/dos*

• Glukokortikoider

flutikason *Flutide Evohaler* inhalationsspray*

50 μ g resp. 125 μ g/dos Fr.o.m 12 mån ålder.

• Leukotrienreceptorantagonist

Kan användas enbart eller som komplement till inhalationssteroider i denna åldersgrupp. Viktigt med utvärdering.

montelukast *Montelukast Granulat 4 mg Fr.o.m 6 mån - 5 års ålder.
Tuggtablett 4 mg Fr.o.m 2 - 5 års ålder.*

• Kombinationspreparat

Används först efter utvärdering av insatt behandling med leukotrienreceptorantagonist i denna åldersgrupp.

flutikason/salmeterol *Seretide Evohaler Mite* inhalationsspray*

50 μ g/25 μ g/dos Fr.o.m 4 års ålder.

*Alltid tillsammans med spacer.

EJ EXACERBATIONER		EXACERBATIONER	
Lindriga/sporadiska symtom (CAT < 10)	Betydande symtom (CAT ≥ 10)	Främst symtomproblematik	Symtom och exacerberationsproblematik
FEV ₁ ≥ 50%	FEV ₁ < 50%		
GOLD A	GOLD C		
Vid behov	Vid behov		
Kortverkande bronkdilaterare	Vid behov		
LABA	1:a hand		Vid behov
LAMA	1:a hand		1:a hand
LABA + LAMA *	2:a hand		2:a hand
ICS + LABA *			3:e hand
ICS + LABA + LAMA *			Tillägg vid samtidig kronisk bronkit och FEV ₁ < 50% pred
Roflumilast (Daxas)			

*Använd företrädesvis kombinationspreparat.

Förklaring (För preparatval se motsstående sida):

LABA = Långverkande betastimulerare för inhalation

LAMA = Långverkande antikolinergika för inhalation

ICS = Glukokortikoider för inhalation

CAT= Chronic obstructive pulmonary disease Assessment Test

<http://www.catestonline.org>

Vid pneumoni och/eller dålig respons överväg utsättning av ICS (inhalationssteroid). Lägre doser sätts ut direkt och doser > 800 mikrogram budesonid eller motsvarande/dygn trappas ut. Se bakgrundsdokument.

KOL

KOL och spirometri - Definition FEV₁/FVC < 0,7= FEV% < 70 %. FEV1/FVC sjunker med ökande ålder.

Vid KOL är det viktigt med:

- Rökstopp
- Fysisk träning
- God inhalationsteknik
- Vaccination
- Bra nutritionsstatus

Rekommendationer:

Kortverkande bronkdilaterare

**ipratropium
salbutamol**

Atrovent (spray) Kan ges med spacer.
Buventol Easyhaler
Ventilastin Novolizer
Airomir (spray) Kan ges med spacer.

LAMA

**aklidinium
tiotropium**

Eklira Genuair
Braltus Zonda
Spiriva Respimat (dimma)

LABA

**formoterol
olodaterol**

Formtris Novolizer
Striverdi Respimat (dimma)

LABA+LAMA

**aklidinium+formoterol
glykopyrron+indakaterol
tiotropium+olodaterol**

Duaklir Genuair
Ultibro Breezhaler Särskilt vid exacerbationer.
Spiolto Respimat (dimma)

ICS+LABA

**budesonid+ formoterol
beklometason+formoterol**

Bufomix Easyhaler (320/9 mikrog)
Innovair (spray) (200/6 mikrog) Ges med spacer.

ICS+LABA+LAMA

**beklometason + formoterol +
glykopyrron**

Trimbow (spray) Endast vid svår KOL med fastställt behov av alla 3 komponenterna. Ges med spacer.

ICS

budesonid

Giona Easyhaler
Novopulmon Novolizer

PERORALA GLUKOKORTIKOIDER VID ASTMA/KOL

**betametason
prednisolon**

Betapred
Prednisolon

Omarbetad efter ett dokument från Allmänmedicinskt forum.

Vid demenssjukdom bör all antikolinerg terapi undvikas p.g.a. risk för konfusion. Se "Indikatorer för god läkemedelsterapi hos äldre", eller avsnitt **ÄLDRE OCH LÄKEMEDEL**.

Råd vid utsättning av läkemedel – se <http://www.fasut.nu/>

Individuell utvärdering av läkemedelsbehandling efter 3 mån (tolerans och biverkningar), 6 mån, 12 mån och årligen (effekt på demenssymtom).

DEMENS SJUKDOM AV ALZHEIMERS TYP

Mild till måttlig grad - vid nyinsättning

1:a handsval transdermal* behandling

rivastigmin *Rivastigmin*

Mer gynnsam biverkningsprofil än tabletter. Vid försämring trots behandling överväg tillägg av memantin. Byt ej väl fungerande tablettbehandling som nått måldos.

2:a handsval per oral behandling

donepezil *Donepezil*

Ges då transdermal behandling är olämplig eller vid oacceptabla hudreaktioner. Ej som alternativ vid terapivikt, då memantin bör övervägas.

Måttlig till svår grad

memantin *Memantin*

Sätt endast ut kolinesterashämmare om klinisk nytta saknas. Annars kombinationsbehandling.

DEMENS VID PARKINSONS SJUKDOM OCH LEWY BODY DEMENS

1:a handsval transdermal* behandling

rivastigmin *Rivastigmin*

2:a handsval per oral behandling

donepezil *Donepezil*

* Patientinstruktion för hantering av depotplåster finns på Läkemedelskommitténs hemsida i katalogen för bakgrundsmaterial.

DEMENSRELATERADE SYM TOM (BPSD)

Sträva efter att fastställa etiologi och överväg icke-farmakologiska åtgärder.

Se även [Svenskt register för Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demens](#).

1. Utred tänkbara orsaker, utlösande moment samt eventuella underliggande psykiska eller somatiska sjukdomar.
2. Se över läkemedelsbehandling i syfte att optimera kognitiva funktioner.
3. Optimera vårdmiljö i faktorer såsom basala psykiska och kroppsliga behov, integritet och autonomi.
4. Överväg läkemedelsbehandling enligt nedan vid bristande effekt av eller i väntan på ovanstående.

• Sömnbesvär

Endast då icke-farmakologiska metoder har otillräcklig effekt. Vid behov under kortare period.

zopiklon *Zopiklon*
klometiazol *Heminevrin*

• Depression

sertralin *Sertralin*
mirtazapin *Mirtazapin*

Lämplig vid sömnstörning och aptitnedsättning.

• Ängest och/eller motorisk oro

Vid akuta symtom. Endast vid behov under kortare period. Utvärdera.

oxazepam *Oxascand*
klometiazol *Heminevrin*

Vid mer än tillfälliga symtom.

sertralin *Sertralin*

• Aggressivitet och agitation

Vid tillfällig behandling av akuta symtom. Endast vid behov under kortare period. Utvärdera.

oxazepam *Oxascand*
klometiazol *Heminevrin*

Vid mer än tillfälliga symtom

sertralin *Sertralin*
memantin *Memantin*

Vid måttlig till svår demens

• Psykossymtom

klometiazol *Heminevrin*
risperidon *Risperidon*

Neuroleptika används endast i undantagsfall och i låg dos. Utvärderas efter 2 veckor. Utsättning bör alltid eftersträvas.

Neuroleptika ska inte användas vid Lewy Body demens, då patienter kan bli påtagligt försämrade. För råd, kontakta minnes-/demensmottagning.

DIABETES

Se [Socialstyrelsens nationella riktlinjer](#) och [Läkemedelsverkets behandlingsrekommendationer](#).

Individualisera behandlingsmål och preparatval.

Typ 1

1:a handsval

Snabbverkande insulinanaloger

insulin glulisin	<i>Apidra</i>	
insulin lispro	<i>Insulin lispro Sanofi</i>	Lägre pris.
	<i>Humalog</i>	
insulin aspart	<i>Novorapid</i>	
	<i>Fiasp</i>	

Långverkande insulinanalog

insulin glargin	<i>Abasaglar</i>
------------------------	------------------

2:a handsval vid upprepade nattliga hypoglykemier

Långverkande insulinanaloger

insulin glargin	<i>Toujeo</i>	Lägre pris.
insulin degludek	<i>Tresiba</i>	

Typ 2

Tidig insättning av läkemedelsbehandling. För mer information se [bakgrundsmaterial](#).

• Basbehandling

metformin	<i>Metformin</i>	Rekommenderad maxdos 2 g/dygn. Dosanpassa efter njurfunktion.
------------------	------------------	--

Patienten ska noggrant informeras kring risksituationer såsom feber, dehydrering, planerad op, röntgen med kontrastmedel eller samtidig användning av läkemedel som påverkar njurfunktionen (ex NSAID och ACE-hämmare/ARB).

• Kombinationsbehandling: se behandlingsalgoritm!

GLP-1-analog		
liraglutid	<i>Victoza</i>	Daglig injektion.
semaglutid	<i>Ozempic</i>	Veckoinjektion.
SGLT-2-hämmare		
empagliflozin	<i>Jardiance</i>	Dosanpassa efter njurfunktion.
DPP-4-hämmare		
sitagliptin	<i>Januvia</i>	
SU		
glimepirid	<i>Glimepirid</i>	

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmån, =Byts ej, förskrivaren väljer

Glinider
repaglinid *Repaglinid*

NPH-insulin
insulin human *Insuman Basal*

Därefter alternativa insulinregimer som anpassas individuellt.

Snabbverkande insulinanaloger - se typ 1 diabetes

Mixinsulin

insulin human	<i>Insuman Comb</i>	Lägre pris.
insulin lispro	<i>Humalog mix</i>	
insulin aspart	<i>Novomix</i>	

Långverkande insulinanalog

insulin glargin	<i>Abasaglar</i>
------------------------	------------------

2:a handsval vid upprepade nattliga hypoglykemier

insulin glargin	<i>Toujeo</i>
------------------------	---------------

Vid nedsatt njurfunktion se [bakgrundsmaterial](#).

TYREOIDEASJUKDOM

levotyroxin	<i>Levaxin</i>
tiamazol	<i>Thacapzol</i>

D-VITAMINBRIST - TILLSTÅND

kolekalciferol (vitamin D₃) *Benferol*

Tydlig indikation för behandling ska finnas och den ska dokumenteras. Resultat ska utvärderas.

Tänk på att du kan makulera recept direkt i Cosmic!

Gäller alla recept som förskrivits med nya receptmodulen. Gamla recept måste fortfarande makuleras via apoteket.

The screenshot shows a software interface for managing prescriptions. At the top, there's a search bar labeled 'Läkemedel'. Below it, a section titled 'Stående ordinationer' lists several medications. One entry, 'Enalapril Actavis', is highlighted in yellow and shows a quantity of '1x100 styck, 4 uttag, 2018-01-03'. A context menu is open over this entry, offering options: 'Förnya recept', 'Skriv recept..', and 'Makulera recept..'. The 'Makulera recept..' option is highlighted in yellow.

OBS! Makulera receptet innan ordinationen ändras/sätts ut.

Typ 2 diabetes

Individuellt
Alltid:
Läkemedel i 1:a hand:
(Aldrig Metformin vid
målvärde för HbA1c
Livsstilsåtgärder
Metformin i monoterapi
eGFR<30ml/min/1,73²)

Vid otillräcklig glukoskontroll föreslås

nedanstående kombinationsbehandling

Standardbehandling

Metformin i kombination med:
- GLP1 eller DPP4¹
- SGLT2²
- Insulin NPH t.n

Metformin i kombination med:
- GLP1 + SGLT2²
- DPP4¹ + SGLT2²
- SU³/Repaglinid⁴ - endast i undantagsfall

Vid dysreglerad diabetes

Ovanstående kan kombineras med:
- NPH insulin
- mixinsulin 25, 30 alt. 50 i 2 eller 3 dos
- snabbverkande insulin + insulin NPH t.n

Vid etablerad hjärt-kärlsjukdom

Metformin i kombination med:
- GLP1
- SGLT2²

Metformin i kombination med:
- SGLT2² + GLP1
- SGLT2² + DPP4¹
- SGLT2² + insulin NPH eller glargin t.n

Metformin i kombination med:
- SGLT2² + GLP1 + insulin NPH eller glargin t.n
- SGLT2² + DPP4¹ + insulin NPH eller glargin t.n

Vid fetma/hög insulinresistens

Metformin i kombination med:
- GLP1
- SGLT2²

Metformin i kombination med:
- GLP1 + SGLT2²
- GLP1 + insulin NPH t.n

Vid BMI>35 överväg
fetmakirurgi

Multisjuka/sköra äldre HbA1c önskvärt inom 60 - 70 mmol/mol

- DPP4¹
- Insulin NPH eller mixinsulin 25, 30 alternativt 50 i 2 eller 3 dos.
Undvik insulin till kvällen pga risk för nattlig hypoglykemi.

Vid frekventa hypoglykemier
Undvik SU, överväg preparatbyte. Vid insulinanvändning överväg dosjustering och preparatval t ex Abasaglar eller Toujeo

OBS!

¹ dosjustering sitagliptin vid nedsatt njurfunktion eller använd linagliptin (Trajenta)

² SGLT2 ej nyinsättning vid eGFR<60 och ej vid risk för hypovolemi. Utsättning vid eGFR<45

³ risk för hypoglykemi med SU

⁴ för i huvudsak postprandiell blodglukossänkning

För rekommenderade läkemedel se föregående sida

Vid läkemedelsförskrivning till gravida och ammande kvinnor hänvisas till

www.janusinfo.se.

Kvinnor som haft bröstcancer bör inte behandlas med systemiskt östrogen. Lokalt applicerat östrogen kan användas i samråd med onkolog dock ej vid behandling med aromatashämmare.

DYSMENORRÉ prioriteringsordning

naproxen *Naproxen* Rf

Kombinerade P-piller, desogestrel eller hormonspiral.

(se Hormonell antikonception)

VAGINALA INFEKTIONER

• Svampinfektioner

Lokal behandling

klotrimazol *Canesten* Rf EF Kombinationsbehandling med vaginalkapsel + kräm

mikonazol + hydrokortison *Cortimyk* Rf

Systemisk behandling

flukonazol *Fluconazol* Engångsdos 150 mg
Efter två recidiv

• Bakteriell vaginos

dekvalinium *Donaxyl* Vaginaltablett

clindamycin *Dalacin* Vagitorier

• Övriga genitala infektioner - se avsnitt [INFEKTION](#)

HORMONELL ANTIKONCEPTION (Får även förskrivas av barnmorska)

• Kombinerade P-piller prioriteringsordning

levonorgestrel + ethinylestradiol *Prionelle*

norgestimát + ethinylestradiol *Amorette*

dienogest + ethinylestradiol *Dienorette* Även indikation akne.

drospirenon + ethinylestradiol *Midiana* 2:a handsval vid akne. Kan övervägas vid PMDS.

• Gestagena preventivmedel

noretisteron *Mini-Pe* EF Oralt lågdosgestagen

desogestrel *Desogestrel* Oralt mellandosgestagen

levonorgestrel *Levosert* Intrauterint inlägg, normaldos 5 år

Mirena Intrauterint inlägg, normaldos 5 år

Kyleena Intrauterint inlägg, mellandos 5 år

etonogestrel *Nexplanon* Implantat

RIKLIGA MENSTRUATIONER

tranexamsyra *Cyklo-F* Rf EF
Tranexamsyra

Kombinerade P-piller, desogestrel eller hormonspiral.

(se under Hormonell antikonception)

PREMENSTRUUELLT DYSFORISKT SYNDROM (PMDS)

escitalopram *Escitalopram* Intermittent behandling, se bakgrundsmaterial

MENSTRUATIONSFÖRSKJUTNING

noretisteron *Primolut-Nor*

GRAVIDITETSILLAMÅENDE

meklozin *Postafen* Rf

prometazin + koffein + efedrin *Lergigan Comp* EF Vid otillräcklig effekt

HORMONELL BEHANDLING

• Anovulatoriska blödningsrubbnigar

medroxiprogesteron *Provera*

• Östrogenbehandling vid klimakteriebesvär

I första hand rekommenderas östrogen i form av transdermal spray. Vid behov av högre dos än 1 sprayning/dygn, byt till depotplåster. Gestagenskydd måste ges om livmodern är kvar, lämpligen med hormonspiral men i annat fall med Provera.

För avfallshantering se avsnitt [LÄKEMEDEL OCH MILJÖ](#).

östradiol *Lenzetto* Transdermal spray

östradiol *Estradot* Depotplåster

I andra hand nedanstående alternativ:

Perimenopausal behandling (sektentiell gestagenbehandling)

Börja med lägsta dos

noretisteron + östradiol 1 mg *Novofem*

noretisteron + östradiol 2 mg *Femasekvens*

medroxiprogesteron + östradiol 2 mg *Divina Plus*

Postmenopausal behandling (kontinuerlig gestagenbehandling)

Börja med lägsta dos

noretisteron 0,1 mg + östradiol 0,5 mg *Eviana* EF

noretisteron 0,5 mg + östradiol 1 mg *Cliovelle*

noretisteron 1 mg + östradiol 2 mg *Femanor*

medroxiprogesteron 2,5 resp 5,0 mg + östradiol 1 resp 2 mg *Indivina*

Östrogenbehandling efter hysterektomi

östradiol 1 alt. 2 mg *Femanest*

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmån, =Byts ej, förskrivaren väljer

• **Atrofiska slemhinnebesvär/Urininkontinens postmenopausal**

Lokal behandling

östriol	<i>Ovesterin</i> Rf
östradiol	<i>Oestring</i>

För hormonfria fuktgivande alternativ se [Läkemedelskommitténs råd om receptfria läkemedel](#).

Vid behov av urologiska spasmolytika se avsnitt [UROLOGI](#).

HEMATOLOGI - BLOD

ANEMI

järnsulfat	<i>Duroferon</i> Rf EF	
parenteralt järn	<i>Monofer, Ferinject</i>	Rekvisition
cyanokobalamin	<i>Behegan</i> Rf	
folsyra	<i>Folsyra</i>	För underhållsbehandling 1 mg.

ANTIKOAGULANTIA FÖR BEHANDLING AV VENÖS TROMBOEMBOLISM

tinzaparin	<i>Innohep</i>	
apixaban	<i>Eliquis</i>	Vid allvarlig blödning se www.ssth.se
warfarin	<i>Waran</i>	Blå tabletter.

TROMBOCYTHÄMMARE - se avsnitt [HJÄRTA-KÄRL](#) rubrik [ISCHEMISK STROKE/TIA](#)**HEMOSTATIKA**

tranexamsyra	<i>Tranexamsyra</i>	Motsvarar Cyklokapron.
--------------	---------------------	------------------------

Läkemedelsgenomgångar ska erbjudas till alla patienter med stadigvarande medicinering.

Glöm inte att dokumentera rätt åtgärdskod i journalen.

Se särskild rutin på [Läkemedelskommitténs hemsida](#).

Vid utsättning av läkemedel, använd FAS-UT.

Boken finns även på nätet.

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmån, =Byts ej, förskrivaren väljer

HJÄRTA - KÄRL

Bedöm riskfaktorbörda, fastställ och beakta mål för blodtryck och lipider. Se t ex [www.heartscore.org](#) och [www.ndr.nu/risk](#). *Mycket hög risk* har alltid individer med etablerad aterosklerotisk sjukdom, avancerad njursvikt (GFR < 30), diabetes med organskada eller beräknad 10-årsrisk för kardiovaskulär död enligt SCORE ≥ 10%.

För samtliga rubriker, v g se också bakgrundsmaterial för detaljer!

Äldre ska behandlas enligt samma principer som yngre. Avstå inte från någon behandling enbart pga hög ålder om inget annat anges nedan! Beakta dock alltid äldres avtagande njurfunktion och större känslighet för biverkningar! Dosminskning kan vara nödvändig, liksom omprövning av indikation.

Kontrollera elektrolyter för läkemedel som påverkar RAAS samt diuretika.

Undvik kombinationen ACE-I + ARB.

HYPERTONI• **Basbehandling**

losartan	<i>Losartan</i>	Är ofta ett bra förstahandsval.
losartan + hydroklortiazid	<i>Losartan/hydroklortiazid</i>	Tiazider bör undvikas vid gikt.
enalapril	<i>Enalapril</i>	Mer biverkning än ARB.
enalapril + hydroklortiazid	<i>Enalapril comp</i>	Tiazider bör undvikas vid gikt.
hydroklortiazid	<i>Hydroklortiazid</i>	Tiazider bör undvikas vid gikt.
amlodipin	<i>Amlodipin</i>	

2:a handsval
karvedilol

<i>Carvedilol</i>	Kombinerad α/β-blockare. Singel eller som tillägg till basbehandling. Ersätter andra α- och β-blockare. Dostitreras från 12.5mg x 1-2 upp till 25mg 1x2, styrt av blodtrycket.
-------------------	--

spironolakton

<i>Spironolakton</i>	Kan kombineras med en eller flera av ovanstående.
----------------------	---

3:e handsval
doxozosin

<i>Doxazosin</i>	Kombinera inte med andra α-blockare som t ex karvedilol, alfuzosin. Ej som singelbehandling. Risk för ortostatism.
------------------	--

SERUMLIPIDSÄNKANDE MEDEL

atorvastatin	<i>Atorvastatin</i>	
rosuvastatin	<i>Rosuvastatin</i>	2:a hand, ungefär dubbel effekt per mg jmf med atorvastatin.

Vid biverkning eller intolerans provas dosreduktion eller annan statin.

För närvarande gäller för patienter med *mycket hög risk* (se inledande text i kapitlet) målvärde LDL ≤ 1,8mmol/l, eller reduktion med 50%. För andra patienter och värden se andra behandlingsanvisningar. Svagare evidens för primärprevention med statin vid ålder > ca 80 år.

• **Tilläggsbehandling**

ezetimib	<i>Ezetimib</i>	Lägg till ezetimib för att uppnå målvärde. Svag effekt som singelbehandling.
-----------------	-----------------	--

ISCHEMISK HJÄRTSJKDOM

acetylsalicylsyra	Acetylsalicylsyra	} Efter akut koronarsyndrom, av specialist-klinik dokumenterad behandlingstid och dos.
klopidogrel	Clopidogrel	
ticagrelor	Brilique	

metoprolol	Metoprolol	} Ortostatism rel. vanlig biverkan. Dosreducera eller byt ut.
glyceryltrinitrat	Glytrin Suscard	
isosorbidmononitrat	lmdur	

HJÄRTSVIKT

Upptitrering till måldoser ska eftersträvas. Vid systolisk hjärtsvikt ska betablockare kombineras med ACE-I eller ARB.

- **Basbehandling**

enalapril	Enalapril	} Vid ACE-hämmarintolerans.
kandesartan	Candesartan	
bisoprolol	Bisoprolol	
metoprolol	Metoprolol	

Dyrare än bisoprolol, men bättre dokumenterad vid ischemisk hjärtsjukdom. Vid betablockad eftersträva hjärtfrekvens <75/min.

- **Tilläggsbehandling. Obs komplett basbehandling först!**

spironolakton	Spironolakton	} Furosemid vid behov vid vätskeretention, i lägsta möjliga dos. Cave dehydrering.
furosemid	Furosemid	

Epleronen kan ersätta spironolakton vid besvärande gynekomasti. Dyrare även som generikum. Samma kaliumhöjande effekt.

Vid refraktära påtagliga perifera ödem (oftast vid samtidig hjärt- och njursvikt) kan man prova Metolazon 5 mg, ½ -1 tablett i 2-3 dagar, varefter som underhåll ½ -1 tablett 1-2ggr/vecka. Behåll p o Furix i kombination med Metolazon. I regel effektiv behandling och kan ersätta det mer krävande alternativet i v Furix 40-80mg. Monitorera och utvärdera som vid i v Furix.

Metolazon finns i kommunala akutförråd.

FÖRMAKSFLIMMER

• **Tromboemboliprofylax**

DOAK (Direktverkande Orala Antikoagulantia, kallas även NOAK) är förstahandsmedel vid förmaksflimmer. ASA undviks pga otillräcklig effekt. Om behandling med warfarin eller andra DOAK pågår och fungerar väl – byt inte ut. Vid ev kombi-behandling anti-coag + trombocythämm (t ex DOAK + ASA) : Kontrollera indikation och behandlingstid som båda bör vara fastställda av specialistklinik. Ej DOAK vid mekanisk hjärtklaffprotes.

Nytta-risk med behandling skattas med hjälp av CHA2DS2-VASc-poäng och blödningsrisk kan skattas med **HAS-BLED-skalan** (länk i bakgrundsmaterial).

apixaban	Eliquis	DOAK. 1:a hand enl ovan. Dosreduceras för njursvikt, hög ålder, låg kroppsvikt, se FASS!
-----------------	---------	--

warfarin	Waran 	Blå tabletter, mindre förväxlingsrisk Enda alternativet vid mekanisk hjärtklaffprotes.
-----------------	---	---

• **Frekvensreglering**

metoprolol	Metoprolol
bisoprolol	Bisoprolol

Vid för hög kammarefrekvens, kontakta kardiolog.

• **Recidivprofylax**

metoprolol	Metoprolol	Svag effekt.
bisoprolol	Bisoprolol	Svag effekt.

Övrig antiarytmisk behandling sköts i regel av kardiolog.

ISCHEMISK STROKE/TIA UTAN FÖRMAKSFLIMMER

Vid förekomst av förmaksflimmer ges antikoagulantia enligt ovan.

klopidogrel	Clopidogrel
acetylsalicylsyra	Acetylsalicylsyra

Undvik att kombinera dessa för denna indikation. Kombination kan få förekomma om specialistklinik fastslagit indikation och behandlingstid.

BENARTÄRSJKDOM

Symtomgivande ateroskleros i nedre extremitet, ABI (ankelbrakialindex) < 0,9 eller >1,4.

klopidogrel	Clopidogrel	} eller
acetylsalicylsyra	Acetylsalicylsyra	

Kombination av ovanstående eller med antikoagulantia kan få förekomma om specialistklinik fastslagit indikation och behandlingstid. Statinbehandling med målnivå som för mycket hög risk-patient.

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmån, =Byts ej, förskrivaren väljer

EKSEM

- **Kortisonpreparat, milda hydrokortison** *Mildison Lipid Rf* Kan användas för ansikte, hals och ögonlock. Högst 1 veckas behandlingstid för ögonlock.
- **Kortisonpreparat, medelstarka klobetason hydrokortisonbutyrat** *Emovat Locoid*
- **Kortisonpreparat, starka betametason mometason** *Betnovat Ovipan kräm* ⚡ Lätt att applicera, något dyrare.
- **Kortisonpreparat, extra starka klobetason** *Dermovat*
- **Övrigt takrolimus** *Protopic* Främst till ansikte och hals. 0,03 %: 2-16 år. 0,10 %: från 17 år

MJÄLLEKSEM

- **ketokonazol mikonazol + hydrokortison takrolimus** *Ketokonazol Rf* Schampo
- *Cortimyk Rf*
- *Protopic* 2:a handsval

PSORIASIS

- **betametason mometason klobetason betametason + kalcipotriol** *Betnovat Ovipan kräm* ⚡ Lätt att applicera, något dyrare. *Dermovat Daivobet, salva/gel* Dyr *Enstilar skum* Dyr
- **takrolimus** *Protopic* Vid invers psoriasis och psoriasis i ansiktet.
- **Övrigt kalcipotriol** *Zoriaxiol* Kortisonfri Motsvarar avreg. Daivonex.

TORR HUD

Recept med förmån skrivs endast vid konstaterad kronisk hudsjukdom!

- **karbamid** *Karbamid Rf*
- **propylenglykol glycerol** *Propyderm Rf Glycerol Rf*

Locobase LPL skall endast användas vid **iktyos** och uttalat hyperkeratotiska dermatoser.

URTIKARIA - se avsnitt **ALLERGI**

AKNE

- **Lokal behandling**
 - **bensoylperoxid** *Basiron AC Rf* EF 1:a hand
 - **adapalen** *Differin* 1:a hand. Vid komedoner.
 - **bensoylperoxid + adapalen** *Epiduo* 2:a hand. Vid utebliven förbättring av 0,1/2,5%, välj 0,3/2,5% (EF)
 - **bensoylperoxid + klindamycin** *Duac* EF 3:e hand. Vid pustler. Ska ej kombineras med Tetracyklin. Behandling max 3 månader.
 - **klindamycin + tretinoin** *Acnatac* 3:e hand. Vid pustler och komedoner. Ska ej kombineras med Tetracyklin. Behandling max 3 månader. OBS! Varning graviditet, vg. se FASS.
- **Systemisk behandling**
 - Vid måttlig till svår papulopustulös akne. Vid mycket svår akne kontakta hudmottagningen direkt.
 - **lymecyklin** *Tetralysal* Ska kombineras med lokal bensoylperoxid för att förhindra resistensutveckling av Propionibacterium acnes. Behandling med fulldos i 3 månader.

Kombinerade p-piller som aknebehandling - se avsnitt **GYNEKOLOGI**.

ROSACEA

- **Lokal behandling**
 - **azelainsyra** *Finacea gel*
 - **metronidazol** *Rozex* Receptfritt alternativ finns.
 - **ivermektin** *Soolantra* 2:a handsval efter azelainsyra och metronidazol vid papulopustulös rosacea.
- **Systemisk behandling - i 3:e hand**
 - **lymecyklin** *Tetralysal*

AKTINISK KERATOS

- **imikvimod** *Aldara* Lämpligt vid lindrig-måttlig solskada med tjockare aktiniska keratoser.

Följ upp effekten efter cirka 3 månader. Vid utebliven effekt, remiss till hudmottagning.

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmån, ⚡=Byts ej, förskrivaren väljer

HUDINFEKTIONER

• Bakterier

ERYSIPELAS - se avsnitt **INFEKTION**

IMPETIGO

• Lokal behandling

Vid lindriga/måttliga besvär tvätta med tvål och vatten och ev. klorhexidinlösning (ej i hörselgången).

• Systemisk behandling

Vid utbredd impetigo, terapivikt eller feber.

flukloxacillin*Flukloxacillin*

För oral suspension, välj Heracillin.

klindamycin*Clindamycin*

Vid skadlig överkänslighet mot penicillin.
För oral lösning, välj Dalacin.

• Svamp

mikonazol*Daktar Rf*

Vid candida

ketokonazol*Ketokonazol Rf*

Vid pityriasis versicolor. Schampo!

terbinafin*Terbinafin kräm/
tablett*

Övriga dermatofyter

Ev. systemisk behandling först
efter svampodling. Obs! Ej vid
jästsvamp, pityriasis versicolor.

**amorolfin
ciklopirox***Loceryl Rf
Onytec EF*

Nagellack, lokalbehandling av enstaka
angripna naglar. Rekommenderas om
nagelsvampen orsakar eller riskerar att
orsaka besvär.

• Herpesvirus

valaciklovir*Valaciclovir*

• Könsvärtor/kondylom

podofyllotoxin*Wartec/Condylin*

• Vårtor hand/fot

Endast egenvård.

• Mollusker

Endast egenvård.

EKTOPARASITER

• Huvudlöss

**silikonolja
innehållande dimetikon**exv. *Linicin, Nyda Rf EF*

Medicintekniska produkter går ej att
skriva på recept. Sortimentet varierar
mellan olika apotek. Upprepa be-
handlingen efter sju dagar.

**bensylbensoat +
disulfiram***Tenutex Rf EF*

2:a handsval

• **Skabb/flatlöss
bensylbensoat +
disulfiram**

Tenutex Rf EF

Klåda fortsätter ofta en till flera veckor
efter behandling. För att dämpa klådan
kan man använda kortisonkräm.

BENSÅR - regionkalmar.se/samarbetsportalen/vardiriktlinjer/sar-forband-och-tryckavlastning/

Viss svampmedel som används på hud eller slemhinnor kan öka
effekten av Waran hos vissa individer, med ökad blödningsrisk
som följd.

Vid samtidig behandling, kontrollera INR efter några dagar.

Läkemedel mot allmänfarlig sjukdom ska vara kostnadsfria för
patienten enligt smittskyddslagen. Ange "Fritt enligt Sml" på
receptet.

Finns förinställt i vissa läkemedelsmallar i Cosmic med indikation
för allmänfarlig sjukdom. För andra indikationer ska dessa mallar
inte användas.

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmån, ☒=Byts ej, förskrivaren väljer

INFEKTIONER

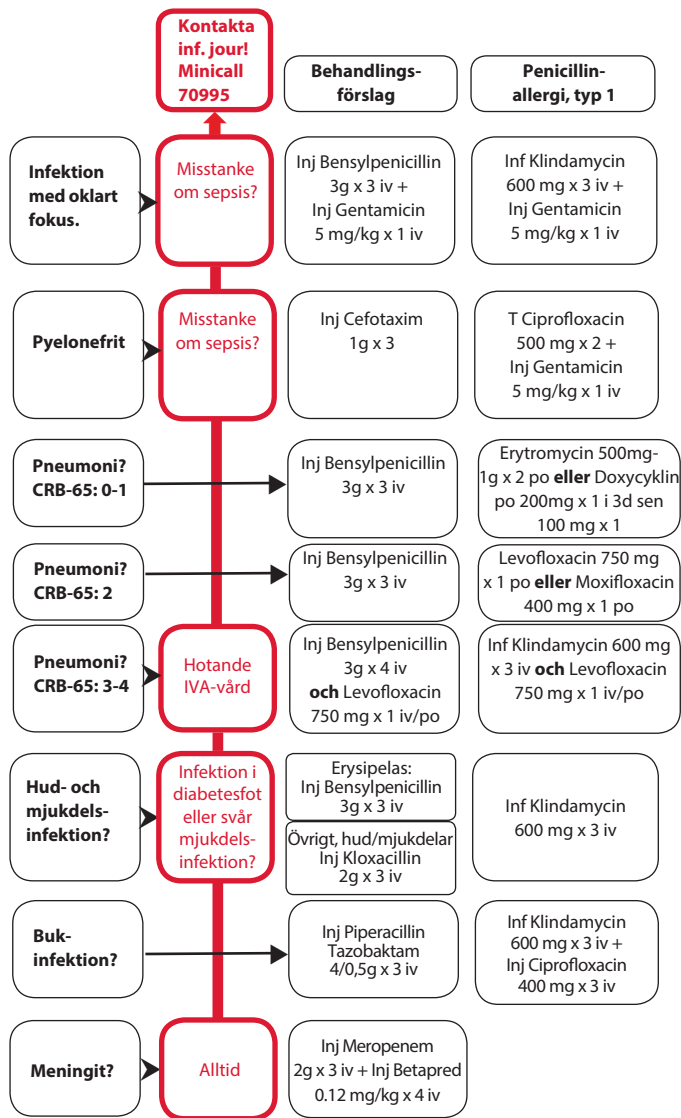

Använd ordinationsmallarna i Cosmic

CRP vid otit, tonsillit, sinuit och ÖLI tillför inget till diagnosen

Diagnostiska Centorkriterier för barn >3 år och vuxna: 1. Feber $\geq 38,5^{\circ}\text{C}$
2. Ömmande lymfkörtlar i käkvinklarna
3. Beläggning på tonsillerna 4. Ingen hosta

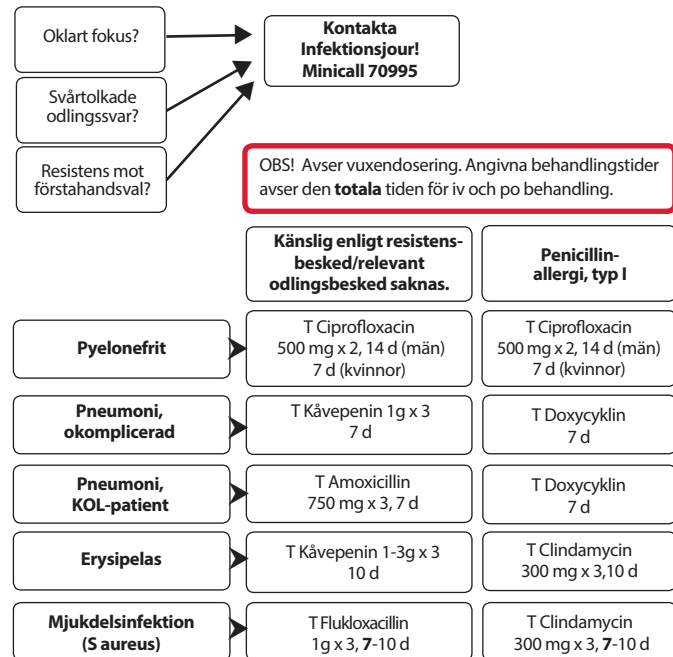
Indikation (diagnoskod)	Rekommenderat behandlingsval prioriteringsordning	Beh.tid (dagar)	Alternativ vid svikt eller skadlig överkänslighet	Kommentar
Faryngotonsillit (J02 eller J03)	fenoximetylpenicillin <i>Kåvepenin</i>	10	cefadroxil <i>Cefadroxil</i> klindamycin <i>Clindamycin</i>	1. Inga prov före klinisk bedömning! 2. Vid ≥ 3 Centorkriterier med uttalade symptom och positiv Strep-A, överväg antibiotika.
Sinuit, purulent (J01)	fenoximetylpenicillin <i>Kåvepenin</i> Lägsta dos till vuxna 1,6g x 3	7	amoxicillin <i>Amoxicillin</i> doxycyklin <i>Doxycyklin</i>	Överväg antibiotika vid purulent snuva >10 dagar och tydlig smärta i kind/tänder
Akut mediaotit (AOM) (H66.0)	fenoximetylpenicillin <i>Kåvepenin</i>	5	amoxicillin <i>Amoxicillin</i> erytromycin <i>Ery-Max</i>	Aktiv expektans utan antibiotika hos barn 1-12 år utan perforation som ej har svåra allmänsymtom.
KOL, exacerbationer (J44.0 eller J44.1)	amoxicillin <i>Amoxicillin</i> doxycyklin <i>Doxycyklin</i>	5 5		Antibiotika enbart vid tilltagande purulenta upphostningar och dyspné. Växelbruk!
Pneumoni (J18)	fenoximetylpenicillin <i>Kåvepenin</i>	7	doxycyklin <i>Doxycyklin</i> erytromycin <i>Ery-Max (PC-allergi barn)</i> amoxicillin <i>Amoxicillin (barn)</i>	Lungröntgen vid behandlingssvikt. Vid behandlingssvikt, tänk Mykoplasma! Bronkit ska inte antibiotikabehandlas.
Mykoplasmapneumoni (J15.7)	doxycyklin <i>Doxycyklin</i> erytromycin <i>Ery-Max</i>	7 7		Bronkit/hosta med Mykoplasma ska inte antibiotikabehandlas.
Hud/mjukdelsinfektion (L08)	flukloxacillin <i>Flukloxacillin</i> Lägsta dosering till vuxna är 1g x 3	7-10	klindamycin <i>Clindamycin</i>	Enbart antibiotika vid djupa/spridda infektioner. Diabetiker med fotsår, överväg kontakt med inf.läkare.
Bett,infekterade (T14.1A)	Katt { Människa/Hund { fenoximetylpenicillin (tidiga) <i>Kåvepenin</i> amoxicillin/klavulansyra (senare)* <i>Bioclavid</i> amoxicillin/klavulansyra <i>Bioclavid</i>	10	doxycyklin <i>Doxycyklin</i> sulfametoxazol + trimetoprim <i>Eusaprim</i>	*Infektion >2 dygn
Erysipelas (A46.9)	fenoximetylpenicillin <i>Kåvepenin</i> (<90 kg 1g x 3; 90-120 kg 2g x 3; >120 kg 3g x3)	10	klindamycin <i>Clindamycin</i>	Snabbt insättande hög feber, frossa, allmänpåverkan. Ofta höga CRP-värden.
Erythema migrans (A69.2) Övriga borrelia-manifestationer, se ordinationsmallar i Cosmic	fenoximetylpenicillin <i>Kåvepenin</i>	10	doxycyklin <i>Doxycyklin</i>	Gäller singelerytem utan feber. OBS! Bättreaktion kan kvarstå upp till en vecka.
Urogenital klamydiainf (A56)	doxycyklin <i>Doxycyklin</i>	9	azitromycin <i>Azitromycin</i>	Azitromycin, engångsdos vid följsamhetsproblem.
Urogenital mykoplasma (A68.3)	azitromycin <i>Azitromycin</i>	5		Tetracykliner är ej effektiva mot M.genitalium.
Cystit, Kvinnor (N30)	pivmecillinam <i>Selexid</i> nitrofurantoin <i>Nitrofurantoin</i>	3 el. 5 ♀ 5 ♀	trimetoprim <i>Idotrim</i>	Odlinga vid terapivikt eller befarad resistens; Trimetoprim endast vid resistens mot rek. AB.
Cystit, Män (N30) och barn>5 år	pivmecillinam <i>Selexid</i> nitrofurantoin <i>Nitrofurantoin</i>	7 ♂ För barn: 5d 7 ♂ För barn: 5d		
Pyelonefrit (N10) (Barn)	ciprofloxacin <i>Ciprofloxacin</i> Barnlärkontakt!	7 ♀ 14 ♂	sulfametoxazol + trimetoprim <i>Eusaprim forte</i>	Odlinga alltid före behandling. Kontrollodling behövs ej.
Kronisk prostatit/bäckenbottensyndrom (N41)	NSAID, eller annat analgetikum.			
Tandinfektion	fenoximetylpenicillin <i>Kåvepenin</i> ev. kombination med metronidazol <i>Flagyl</i>	7	klindamycin <i>Clindamycin</i>	Remiss till tandläkare.

INITIAL BEHANDLING VID AKUT INFEKTION I SLUTENVÅRD

Odlja från blod och andra relevanta lokaler innan antibiotikabehandlingen påbörjas. Begränsa användningen av cefalosporiner och kinoloner pga risk för selektion av multi-resistenta bakterier. För råd om preparat och dosering se LKL-antibiotikamallar i Cosmic.

UPPFÖLJANDE PERORAL ANTIBIOTIKABEHANDLING

Dosering vid nedsatt njurfunktion

Beräknat GFR (ml/min)	>80	41-80	20-40	<20
bensylpenicillin	1-3g x 3	1-3g x 3	1-3g x 2	1-3g x 2
kloxacillin	2g x 3	2g x 3	1g x 3	1g x 3
cefotaxim	1g x 3	1g x 3	1g x 2	1g x 2
piperacillin tazobaktam	4g x 3	4g x 3	4g x 3	4g x 2
gentamicin, tobramycin	monitoreras			
ciprofloxacin (p.o)	500 mg x 2	500 mg x 2	500 mg x 1	500 mg x 1
meropenem	0,5-2g x 3	0,5-2g x 3	0,5-2g x 2	0,25-1g x 1-2

OBS! Vid de vanligaste orsakerna till obehag från övre delen av buken, funktionell dyspepsi eller IBS, har PPI inte bättre effekt än placebo.

PPI – att tänka på:

- Hög placeboeffekt
- Utvärdera långtidsbehandling regelbundet
- Risk för rekylfenomen vid utsättning
- Kan påverka upptag av andra läkemedel
- Förhöjd risk för bl.a. infektioner och frakturer

GASTROESOFAGAL REFLUX

ranitidin	Ranitidin Rf EF	För måttliga besvär.
omeprazol	Omeprazol Rf	När ranitidin är otillräckligt. Använd lägsta effektiva dos.

Särskilda ordinationsmallar för uttrappning av PPI finns i Cosmic.

MAGSÅR

omeprazol	Omeprazol Rf	
amoxicillin + omeprazol + klaritromycin		Medel för eradikering av helicobacter pylori. Använd mallpaket i Cosmic.

ILLAMÅENDE prioriteringsordning

meklozin	Postafen Rf	
metoklopramid	Metoklopramid tablett	Primperangenerika. OBS! maxdos 10 mg x 3/dygn i max 5 dygn.

För behandling av illamående i palliativ vård se avsnitt [PALLIATIV VÅRD](#).

OBSTIPATION

laktulos	Laktulos Rf	Osmotiskt verkande
makrogol	Movicol Rf	Osmotiskt verkande
sterkuliagummi	Inolaxol Rf	Bulkmedel: Viktigt med vätskeintag!
natriumpikosulfat	Cilaxoral droppar Rf	Tarmirriterande
natriumlaurylsulfoacetat + natriumcitrat	Microlax Rf	Klymsa

2:a handsval då andra laxativ inte ger tillfredsställande lindring

prukaloprid	Resolor	Ca 26 kr/dag mot ca 3-5 kr/dag för laxantia. Effekten bör utvärderas efter 4 veckor.
-------------	---------	--

Vid behandling med opioider: i 1:a hand ett osmotiskt verkande med eller utan tilläggsbehandling av ett tarmirriterande laxermedel.

DIARRÉ

loperamid	Loperamid Rf	
-----------	--------------	--

HEMORROJDER

hydrokortison + lidokain	Xyloproct Rf EF	
prednisolon + cinkokain	Scheriproct Rf EF	

ANALFISSURER

lidocain	Xylocain Salva 5% Rf	Akuta besvär.
glyceryltrinitrat	Rectogesic	Vid långvariga besvär.

IBS (Irritable Bowel Syndrome)

Livsstilsfaktorer och kost är en grundläggande del av behandlingen. Läkemedelsbehandling väljs utifrån dominant symptom. För mer information se [Svensk gastroenterologisk förenings riktlinjer](#) och artikeln ABC om IBS – [irritabel tarm](#) i Läkartidningen (mars 2018).

Förstoppningsdominerad IBS eller växlande avföringsproblematik

isphagulaskal	Vi-Siblin, Vi-Siblin S Rf	Bulkmedel: Viktigt med vätskeintag!
sterkuliagummi	Inolaxol Rf	Bulkmedel: Viktigt med vätskeintag!

Diarrédominerad IBS

loperamid	Loperamid Rf	
-----------	--------------	--

Buksmärta

Individanpassa behandlingsvalet.

amitriptylin	Amitriptylin	10-30 mg till natten. Vid övervägande diarré.
--------------	--------------	---

sertralin

papaverin	Sertralin Papaverin	Spasmolytika
-----------	------------------------	--------------

Övrigt:

För patient med förstoppningsdominerad IBS, som inte blir hjälpt av laxantia, kan Constella övervägas (ca 20 kr/dag mot ca 3-5 kr/dag för laxantia). Probiotika kan vara gynnsamt för vissa patienter. Det är dock inte klarlagt vilken/vilka bakteriestammar som är bäst eller hur länge man bör behandla.

För att ge läkemedel via sond

Råd när man behöver ge läkemedel via sond, se regiongemensam vårdrutin: [Läkemedel för enteral administrering via sond eller PEG](#).

Finns på Läkemedelskommitténs hemsida under rubriken [Läkemedelshantering](#).

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmån, =Byts ej, förskrivaren väljer

MIGRÅN

• Akutbehandling - 1:a hand

1. Analgetika ASA eller paracetamol Rf

2. COX-hämmare (=NSAID) Naproxen Rf

3. Sumatriptan, tablett Sumatriptan Rf Läst pris bland triptaner.

• Akutbehandling - 2:a hand

metoklopramid *Metoklopramid* Mot illamående. Som tillägg.
zolmitriptan *Zolmitriptan* Tablett eller munsönderfallande
tablett.rizatriptan *Rizatriptan* Tablett eller munsönderfallande
tablett.

• Akutbehandling - 3:e hand

zolmitriptan *Zomig Nasal* Rf Nässpray.

• Akutbehandling - 4:e hand

sumatriptan *Sumatriptan SUN* Injektionsvätska 12 mg/ml.

• Profylax - börja med lägsta dos, öka stegvis till högsta tolererbara dos.

metoprolol *Metoprolol* Depottablett 50-200 mg/dag.propranolol *Propranolol* 20-80 mg x 1-2/dagamitriptylin *Amitriptylin* 10-75 mg på kvällencandesartan *Candesartan* 8-16 mg/dag

EPILEPSI

Se [Läkemedelsverkets behandlingsrekommendationer från 2019](#).

ANFALLSBRYTANDE BEHANDLING

diazepam *Diazepam Desitin* Rektallösning. Pris 29 kr/st.
midazolam *Buccolam* Munhålelösning. Godkänt för barn
och ungdomar <18 år.
Pris 239 kr/spruta.

EPILEPSI, underhållsbehandling, monoterapi:

Barn

karbamazepin*	<i>Tegretol</i>	Anfallstyp
lamotrigin**	<i>Lamotrigin Actavis</i>	Fokala
levetiracetam	<i>Levetiracetam Actavis/ Levetiracetam Actavis Group</i>	Fokala eller generaliserade. Fokala eller generaliserade.

Vuxna

karbamazepin*	<i>Tegretol Retard</i>	Anfallstyp
lamotrigin**	<i>Lamotrigin Actavis</i>	Fokala
levetiracetam	<i>Levetiracetam Actavis</i>	Fokala eller generaliserade.
valproat	<i>Ergenyl/Depakine Retard</i>	Generaliserade anfall. Ej till kvinnor i fertil ålder.

Folsyra 1 mg dagligen till alla kvinnor inför och under graviditet.

Äldre

lamotrigin**	<i>Lamotrigin Actavis</i>	Anfallstyp
levetiracetam	<i>Levetiracetam Actavis</i>	Fokala eller generaliserade. Fokala eller generaliserade.

* OBS! Risk för metabola interaktioner, D-vitaminbrist och hyponatremi.

** Långsam uppträppning.

PARKINSONS SJUKDOM

levodopa + benserazid *Levodopa/Benserazid* Motsvarar Madopark.För behandling av demens vid Parkinsons sjukdom, se avsnitt [DEMENS \(kognitiv sjukdom\)](#)

RESTLESS LEGS SYNDROME (RLS)

Se [Läkemedelsverkets behandlingsrekommendationer från 2009](#).Skattningsskala för RLS finns i [Bakgrundsmaterial Neurologi](#), och du hittar den genom att skriva neurologi i sökrutan på Samarbetsportalen.

• Lindriga besvär (0-10 poäng enligt IRLSSG)

levodopa + benserazid *Levodopa/Benserazid* 50-100 mg, någon eller några
kvällar per vecka.
Motsvarar Madopark.

• Måttliga till svåra besvär (11-30 poäng)

pramipexol *Pramipexol* 0,18-0,54 mg Använd ej depottablett.

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmån, =Byts ej, förskrivaren väljer

OSTEOPOROS & ÖKAD FRAKTURRISK

För mer information kring utredning och behandling, se [Vårdprogram osteoporos](#).

Benspecifik behandling (antiresorptiva medel)

Indikation

- Lågenergifraktur i ryggkota eller höft
- Lågenergifraktur i handled, överarm eller bäcken
- Ingen lågenergifraktur
- Kortisonbehandling minst 5 mg Prednisolon per dag i minst 3 månader - vid tidigare lågenergifraktur eller vid T-score $\leq -1,0$ SD.

Se vårdflöde

FRAX-verktyget finns på www.shef.ac.uk/FRAX.

Preparatval

1:a handsval

alendronsyra	<i>Alendronat veckotablett</i>	500-600 kr/år
zoledronsyra	<i>Zoledronsyra SUN</i>	744 kr resp. 1789 kr/år
	<i>5 mg iv 1ggr/12 mån</i>	(rekvisition resp. receipt)
		Landstingsgemensam mall

2:a handsval

denosumab	<i>Prolia sc 1ggr/6 mån</i>	4500 kr/år
------------------	-----------------------------	------------

Bisfosfonater bör inte ges om eGFR < 35 ml/min. OBS! Patient med eGFR < 30 ml/min har ökad risk för hypokalcemi av Prolia (se FASS).

Uppföljning efter 3-4 mån. [Se vårdprogram](#).

Oftast räcker behandling i 3 år med zoledronsyra och i 5 år med alendronat. Gör uppehåll i 1-2 år, därefter ny bentäthetsmätning för att ta ställning till återinsättning. Behandling med kalcium och D-vitamin ska fortgå under behandlingsuppehållet.

Kalcium och D-vitamin

Benspecifik behandling bör alltid kombineras med daglig dos kalcium + D-vitamin.

Monoterapi med kalcium/D-vitamin är endast aktuellt vid kortisonbehandling utan benspecifik behandling, eller vid dokumenterat låga serumnivåer av D-vitamin.

kalciumkarbonat + D-vitamin

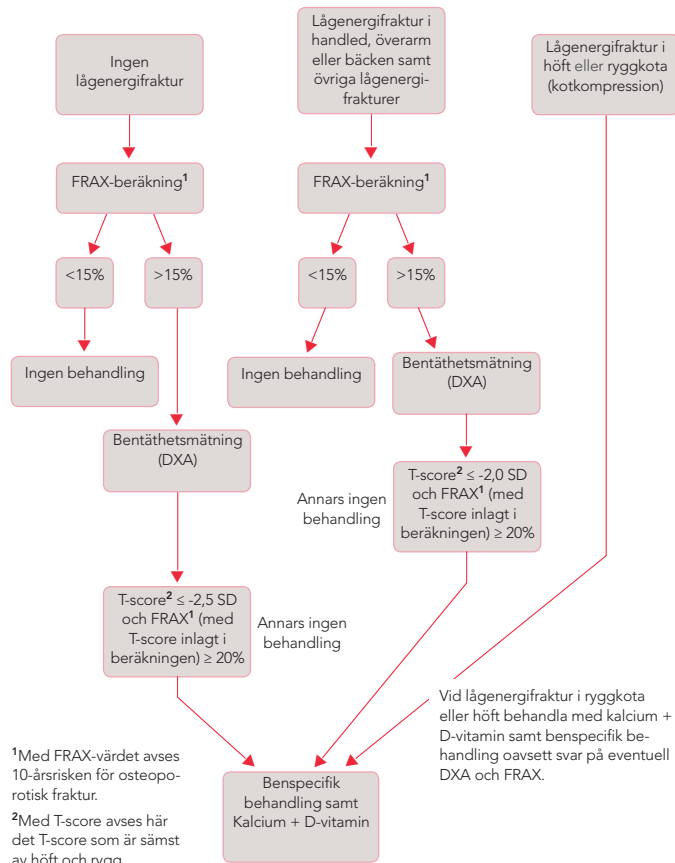
- Calci Chew-D3 tuggtabl med smak (500mg/400IE) 1x2*
- Kalci pos-D (500mg/400IE) 1x2*
- Kalci pos-D forte (500mg/800IE) 1x1*

Överväg lägre kalciumdos (500 mg/dag) vid obstopationsrisk eller vid kalciumrik kost.

Kalciumtabletter bör tas vid andra tidpunkter än läkemedel med hög interaktionsbenägenhet (bisfosfonater, Levaxin, järn, flera antibiotika).

VÅRDFLÖDE FÖR

Osteoporosbehandling

¹Med FRAX-värdet avses 10-årsrisken för osteoporotisk fraktur.
²Med T-score avses här det T-score som är sämst av höft och rygg.

Vid lågenergifraktur i ryggkota eller höft behandla med kalcium + D-vitamin samt benspecifik behandling oavsett svar på eventuell DXA och FRAX.

Nationellt vårdprogram palliativ vård

Svenska palliativregistret

Konverteringsguide för opioider

Alla patienter i livets slutskede ska ha tillgång till symtomlindrande läkemedel att administreras vid behov av tjänstgörande sjuksköterska. Nedanstående ordinationer är generella och kan behöva kompletteras med individuella. Recept behövs som regel inte på de nedan angivna läkemedlen, då samtliga läkemedel finns i de kommunala förråden.

- Smärta: morfin 10 mg/ml.
 - Opioidnaiva: 0,25 - 0,5 ml (2,5-5 mg) sc vb. Den lägre startdosen till äldre, sköra patienter.
 - Vid pågående opioidmedicinering: Ordinerar motsvarande 1/6 av aktuell grunddos att ges sc vb. Vid volymer över 1 ml sc vb av morfin, välj istället hydromorfon (Palladon) 10 mg/ml. [Se konverteringstabell.](#)
- Illamående: Haloperidol (Haldol) 5 mg/ml 0,1 - 0,5 ml (0,5-2,5 mg) sc (sic!) vb.
- Ångest: Midazolam 5 mg/ml 0,1-0,5 ml (0,5- 2,5 mg) sc (sic!) vb. Den lägre startdosen till sköra äldre.
- Rosslighet: Glykopyrron (Robinul) 0,2 mg/ml 1 ml sc (sic!) vb max 4 ml/dygn.
- Mot andnöd: i första hand opioid och i andra hand midazolam doserade enligt ovan.
- Vid lungödem: Furosemid 10 mg/ml 2 - 4 ml (20-40 mg) iv.

Vid behovs-ordination

Ordinationspaket finns i Cosmic. Använd som regel paketet för uthämtning i kommunala akutförråd. Om patienten har läkemedel via dosapoteket ska du trots det ordinerar i Cosmic - skicka recept så det förs in i Pascal med information till apoteket att läkemedlen inte ska hämtas ut.

Stående ordination

Undantagsvis kan ovanstående läkemedel användas enligt stående ordination. Då ska recept skickas. Använd ordinationspaketet för uthämtning på apotek i Cosmic. Justera doseringen via "ordinationsdetaljer", oavsett om patienten har läkemedel via dosapoteket eller inte. Ordinationsmallarna i paketet innehåller information till apoteket så att inte patienten debiteras kostnaden för osubventionerade läkemedel .

Kontakta gärna palliativ specialist vid tveksamhet.

Vid svårbedömd psykiatrisk diagnostik, använd gärna [M.I.N.I.](#)

KRISREAKTIONER

Ångest och sömnstörning i samband med krisreaktioner är normalt. Undvik ångestdämpande läkemedel. I första hand psykosocialt stöd. I andra hand psykologisk bedömning. I undantagsfall (vid funktionsnedsättande ångest), kan anxiolytika användas.

		Dos (mg)	
prometazin	<i>Lergigan</i>	25-50 x 3 vb	Undvik till äldre. Kan ges till gravida.
oxazepam*	<i>Oxascand</i>	5-15 x 3 vb	Lägre doser för äldre.

SÖMNSTÖRNINGAR

Utred bakomliggande orsak innan behandling. Börja med [sömnhygieniska råd](#) och [sömn dagbok](#). Vid kronisk sömnstörning finns störst evidens för KBT. Vid bruk av hypnotika: sätt datum för uttrappning från början; behandlingstid helst mindre än 4 veckor. I undantagsfall; intermittert bruk av hypnotika.

		Dos (mg)/tn	
propiomazin	<i>Propavan</i>	25-50 vb	Undvik till äldre.
prometazin	<i>Lergigan</i>	25-50 vb	Undvik till äldre. Kan ges till gravida.
zopiklon*	<i>Zopiklon</i>	5-7,5 vb	Även till äldre.
klometiazol*	<i>Heminevrin</i>	300-600 vb	Enbart till äldre vid demenssjukdom och konfusion.

* OBS! Beroendeframkallande, sätt slutdatum!

Melatonin kan i nuläget inte rekommenderas på grund av bristande evidens. För plats i terapin [se bakgrundsmaterial.](#)

ÅNGESTSYNDROM

Skilj mellan normala krisreaktioner och ångestsyndrom (se figur sid. 40). Beakta och behandla faktorer (psykosociala, alkohol etc.) som försämrar grundsjukdomen.

Fysisk aktivitet och psykologiska behandlingsmetoder bör ingå.

Specifik fobi t.ex. ormfobi saknar farmakologisk indikation: genomför KBT.

Trappa upp till effekt och utvärdera med skattningsskalor (utgångsvärde samt förändring: detta kan indikera förbättring trots att patienten fortfarande "måå dåligt").

Byt preparat när tolererad maxdos är utprovad under minst 4 veckor utan att önskad effekt uppnåtts.

	GAD	PTSD	1) Paniksyndrom 2) Social fobi	Tvångssyndrom (OCD)
1:a handsval	Sertralín 50-200 mg		KBT	
2:a handsval	Escitalopram 10-20 mg*		Sertralín 50-200 mg	
3:e handsval	Venlafaxin depot 150-225 mg **	Fluoxetin 20-60 mg/ paroxetin 20-50 mg	Escitalopram 10-20 mg*	
4:e handsval	KBT. Kombinera gärna med läke- medel.	Venlafaxin 150-225 mg**		Konsultera psykiatri
Behandlingslängd (efter respons på skattningsskala)	Minst 18 månader	Saknas evidens	1) Minst 6 månader 2) Minst 12 månader	Minst 12 månader
Skattningsskala	GAD-7	PCL-5 IES-R	1) PDSS-SR 2) LSAS-SR	Y-BOCS

* Försiktighet till äldre, betänk QTc-tid. Maxdos till äldre 10 mg.

** Vid hög dos tillkommer noradrenerg effekt. Följ blodtrycket. Långsam utsättning.

ALKOHOLBEROENDE

Instrument för att identifiera riskbruk/skadligt bruk/beroende; **AUDIT** och **CAGE**

Abstinens (Se [Läkemedelsverkets behandlingsrekommendation](#) från 2010)

B-vitaminer *Neurobion inj.*

Som profylax vid avgiftning ges 200 mg tiamin dagligen dvs 1 ampull 2 ggr dagligen i 4-7 dgr. **OBS!** 1:a sprutan ges innan mat eller glukosdropp, annars risk för alkohorel. hjärnskada. Tabletter har ingen effekt! Vid lindrig avgiftning.

Beviplex forte

bensodiazepiner

För mer information [se behandlingsschema](#).

Återfallsförebyggande behandling

Läkemedelsbehandling ges i kombination med återbesök, utvärdering av effekt, provtagning och återkoppling. Psykosocial behandling bör kunna erbjudas, t.ex.

Motivationshöjande Behandling (MET). Idag råder en betydande underförskrivning av läkemedel mot alkoholberoende. All minskad alkoholkonsumtion ger en hälsovinst. Preparaten går att kombinera.

1:a handsval	naltrexon	<i>Naltrexon</i>	Dos 50 mg 1x1	Minskar alkoholsug. Minskar merbegär. Bra vid hereditet.
	akamprosat	<i>Campral/Aotal</i>	333 mg 3x2	Minskar alkoholsug. Bra vid ångest.
2:a handsval	disulfiram	<i>Antabus</i>	200-400 mg 3 ggr/v	Bra till motiverade personer när total nykterhet eftersträvas. Övervakat intag rekommenderas.
	nalmefen	<i>Selincro EF</i>	18 mg 1x1 vb	1-2 tim innan förmodad alkoholkonsumtion. Effekt mycket likartat naltrexon.

Vid psykiatrisk samsjuklighet bör båda tillstånden behandlas samtidigt.

NIKOTINBEROENDE

Läkemedel kombineras gärna med stödkontakt.

Nikotinersättning Rf EF

vareniklin	<i>Champix</i>	25:-/dygn*	Kombinera gärna plåster med tuggummi/sugtabletter initialt, dosera högt i början. Trappa ut. Se även sid. 3 FÖRE FARMAKOLOGIEN
bupropion	<i>Zyban</i>	18:-/dygn*	Då försök med nikotinersättning ej lyckats.
Jmf cigaretter (20 st)		55:-	
Jmf nikotintuggummi 4 mg som kostar ungefär lika mycket som cigaretter.			

* Cirkapris enligt TLV november 2019.

EF=Ej förmån, =Byts ej, förskrivaren väljer, Rf=receptfritt

DEPRESSIVA TILLSTÅND

Vid mild och måttlig depression har inget antidepressivt preparat visat sig vara bättre än något annat. Utgå istället från accepterad biverkningsprofil.

Mild depression

Behöver ej antidepressiv behandling. Ge i första hand psykologisk behandling och råd om fysisk aktivitet.

Måttlig depression

		Dos (mg)/dygn	
sertralín	<i>Sertralín</i>	50-200	Vid dålig effekt trots adekvat dos, byt till annat SSRI-preparat.
escitalopram	<i>Escitalopram</i>	10-20	Maxdos till äldre 10 mg. Undvik komb. med Atarax (QT-förlängn.)
Vid preparatbyte använd:			
mirtazapín	<i>Mirtazapín</i>	30-45	Startdos 30 mg. Kan vid behov kombineras med SSRI /SNRI. Beakta viktuppgång. Sederande. Lämpligt vid samtidig sömnstörning.
venlafaxín	<i>Venlafaxín depot</i>	75-300	SNRI. Vid högre dosering tillkommer noradrenerg effekt. Följ blodtrycket. Långsam utsättning.

Telefonkontakt efter 1-2 veckor. Vid otillräcklig effekt doshöjning med ny uppföljning. Se till att patienten blir helt återställd - även till funktionsnivå - då risken för återfall annars är hög. Behandlingstid 6-12 mån vid förstängsdepression. Vid 2:a depressions-episoden krävs dubbel behandlingstid. Vid 3:e skovet överväg livslång behandling.

För behandling av utmattningssyndrom se [1177.se](#). Samtidig depression kan behandlas enligt ovan.

Svår depression

Om terapivikt efter två provade preparat *eller* vanföreställningar *eller* suicidrisk kontakta psykiatrin. Patienten kan ha en bipolär depression där annan behandling krävs. Använd skattningsskalor (**MADRS-S**) för att följa patientens **betendemått**, inte för diagnosen.

PSYKOTISKA TILLSTÅND

För patienter med demenssjukdom med psykos, se avsnitt **DEMENS (kognitiv sjukdom)**.

		Dos (mg)/dygn	
aripiprazol	<i>Aripiprazol</i>	10-30	Viktneutral, icke-sederande. Rekommenderad maxdos till äldre 15 mg. Kan som tillägg till olanzapin minska metabolt syndrom.
risperidon	<i>Risperidon</i>	2-6	Vid högre dos, risk för extrapyramidala biverkningar. Risk för prolaktinökning. Rekommenderad maxdos till äldre 1,5 mg.
olanzapín	<i>Olanzapín</i>	5-20	Obs! Kontrollera blodsocker, vikt och buk-omfång. Vid kraftigt viktökning (3-4 kg inom 4-6 veckor): byt preparat. Plasmanivåer kan sänkas (40%) av rökning eller dubblas vid rökstopp. Sederande. Rekommenderad maxdos till äldre 7,5 mg.

SMÄRTA - INFLAMMATION

Se **Läkemedelsverkets behandlingsrekommendation för långvarig smärta hos barn och vuxna**.

NOCICEPTIV SMÄRTA

Vid längre tids behandling, utvärdera behov regelbundet. Gäller även för paracetamol.

paracetamol *Paracetamol* Rf

COX-hämmare (NSAID)

Om en COX-hämmare inte fungerar kan det vara av värde att testa en annan.

Kortverkande med snabbt insättande effekt

ibuprofen *Ibuprofen* Rf
Brufen oral susp. ⚡ Till barn > 6 månader.
diklofenak injektion *Voltaren injektion* Vid akut stensmärta.

Medellångverkande

naproxen *Naproxen* Rf Minst skadligt ur hjärt-kärlsynpunkt.

Långverkande med långsamt insättande effekt

ketoprofen *Orudis Retard* Preparat med fördröjd frisättning.

Coxiber

Kan övervägas för patienter med ökad risk för GI-blödningar och magsår, om de inte samtidigt behandlas med ASA.

celecoxib *Celecoxib*

Opioider

Försiktig insättning vid nedsatt njurfunktion. Oxikodon är något mindre känslig för nedsatt njurfunktion än morfin, men dosanpassning kan behövas. Oxikodon är dyrare och bedöms ha ökad risk för beroendutveckling jämfört med morfin. Överväg alltid laxantia för att förebygga obstation, se avsnitt **MAGE-TARM**.

Svaga opioider

kodein + paracetamol *Paracetamol/Kodein* Försiktigt till äldre. Ej till barn < 12 år.
tramadol *Tramadol, Tramadol Retard* Bör sättas in långsamt. Undvik tramadol till äldre.

SMÄRTBEHANDLING VID SAMTIDIG ANTIKOAGULANTIABEHANDLING

Kontinuerlig behandling med paracetamol (≥ 2g/dygn) till warfarin-behandlad patient kan ge förhöjt INR-värde och ökad blödningsrisk.

Kombinationen COX-hämmare (NSAID) och antikoagulantia ska i möjligaste mån undvikas.

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmän, ⚡=Byts ej, förskrivaren väljer

Starka opioider

1:a hand		
morfin	<i>Morfin tablett</i>	Kortverkande.
morfin	<i>Dolcontin depottablett</i>	Långverkande.
2:a hand		
oxikodon	<i>Oxikodon tablett/kapsel</i>	Kortverkande (Motsvarar OxyNorm).
oxikodon	<i>OxyNorm oral lösning</i>	Kortverkande.
oxikodon	<i>Oxikodon Depot depottablett/kapsel</i>	Långverkande (Motsvarar OxyContin).

Oxikodon/Naloxon (motsvarar Targiniq) ges endast till patienter som redan behandlas med opioid och trots pågående laxativ behandling har besvärande förstoppning. Kombinera alltid med laxantia.

Opioidplåster

Vid sväljsvårigheter, nedsatt upptag från tarmen eller vid illamående/kräkning

buprenorfin	<i>Buprenorfin depotplåster</i>	Vid icke-maligna smärtor av måttlig intensitet.
fentanyl	<i>Fentanyl depotplåster</i>	Stark opioid med hög dygnsdos i plåster. Vid cancerrelaterad smärta.

NEUROPATISK SMÄRTA
Perifer neuropatisk smärta

1:a hand		
gabapentin	<i>Gabapentin</i> ⚡	Obs! Njurfunktion. Missbruk kan förekomma.
amitriptylin	<i>Amitriptylin</i>	Försiktigt till äldre.
2:a hand		
duloxetin	<i>Duloxetin</i>	Tablett 30/60 mg.
pregabalin	<i>Pregabalin</i> ⚡	Obs! Njurfunktion. Narkotikaklassad. Motsvarar Lyrica.

Trigeminusneuralgi

karbamazepin	<i>Tegretol</i> ⚡
	<i>Tegretol Retard</i> ⚡

Central neuropatisk smärta - efter stroke

amitriptylin	<i>Amitriptylin</i>	Försiktigt till äldre.
pregabalin	<i>Pregabalin</i> ⚡	Obs! Njurfunktion. Narkotikaklassad. Motsvarar Lyrica.

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmån, ⚡=Byts ej, förskrivaren väljer

LOKALBEDÖVNINGSMEDEL

Ytanestesi		
lidokain	<i>Xylocain Rf</i>	
lidokain + prilokain	<i>Tapin Rf</i>	Motsvarar EMLA.
Injektion		
lidokain	<i>Lidokain</i>	Kortverkande (< 1 h)
mepivakain	<i>Carbocain</i>	Medellångverk (< 1,5 h)

GLUKOKORTIKOIDER

metylprednisolon	<i>Depo-Medrol</i>	Intraartikulär & mjukdelsinjektion
metylprednisolon + lidokain	<i>Depo-Medrol cum lidocain</i>	Mjukdelsinjektion, periartikulärt.
triamcinolonhexacetonid	<i>Lederspan</i>	Intraartikulär injektion, stora leder. Längre duration, enligt erfarenhet.
betametason	<i>Betapred</i>	Kortison kan användas mot smärta vid skelett-, lever-, hjärmetastaser, avancerad bukmetastaser och nervsmärta vid cancer.

GIKT
Akutbehandling

1:a hand		
COX-hämmare (NSAID) , se ovan		OBS! Kontraindikation vid hjärtsvikt och vid njursvikt.
2:a hand		
prednisolon	<i>Prednisolon</i>	Kort behandling (dagar) med 15-30 mg prednisolon per os eller kortison intraartikulärt.
kolkicin	<i>Colrefuz</i>	
Profylax med uratsänkande medel		
1:a hand		
allopurinol	<i>Allopurinol</i>	Profylax kan övervägas redan efter första anfall.
2:a hand		
probenecid	<i>Probecid</i>	Kräver högt vätskeintag. Översamt vid eGFR < 50 ml/min/1,73m ² . OBS: Interaktioner.

BAKTERIEKONTROLL I MUNHÅLA

Kompletterar och ersätter tandborstning under kortare tidsperiod. Används även vid stomatit av oklar genes.

klorhexidindigluconat + cetylpyridiumklorid *GUM Paroex munskölj 0,12%* Innehåller ej alkohol. Fri handelsvara, ej läkemedel. Kan ej skrivas på recept.

LOKAL SMÄRTLINDRING

lidokain *Lidokainhydroklorid i Oral Cleaner APL Munsköljväska 5 mg/ml*
Lidokain APL munhålepasta 5%

bensydamin *Andolex munsköljväska*

ORAL CANDIDOS

nystatin *Nystatin* 1-4 ml x 4, hög dos vid muntorrhet.

MUNVINKELRAGADER

mikonazol väteperoxid *Daktar kräm Rf* *Microcid Rf EF* År ofta blandinfektion. Kombinationsbehandling med mikonazol och väteperoxid rekommenderas.

HERPES LABIALIS

valaciklovir *Valaciklovir tablett* När egenvård ej räcker.

SVÅR AFTE

triamcinolon *Triamcinolon APL pasta 0,1%* Grupp II-steroid.

KARIESFÖREBYGGANDE

natriumfluorid *Dentan Mint munsköljväska 0,2% Rf*

VID UTTALAD MUNTORRHET

äppelsyra *Proxident Munspray salivstimulerande* Fri handelsvara, ej läkemedel. Kan ej skrivas på recept.

solrosolja *Proxident Munspray smörjande* Se ovan.

”Ej utbytbar” ska endast anges på receptet när det finns **medicinskt skäl mot utbyte**.

Om patienten av annat skäl önskar ett visst fabrikat, kan du som förskriver välja **det fabrikat patienten vill hämta ut men utan att ange ”Ej utbytbar”**.

Då kan patienten själv välja att betala eventuell tilläggskostnad eller att byta till en förpackning med lägre kostnad.

EREKTIL DYSFUNKTION

sildenafil *Sildenafil EF* T_{1/2} 3-5 timmar

adalafil *Tadalafil EF* T_{1/2} 17 timmar Generiskt Cialis

OBS! Absolut kontraindikation är behandling med nitrater. Vid uteblivet resultat eller kontraindikation kan lokal behandling med Bondil, Caverject, Vitaros eller Invicorp provas. Injektioner är inte lämpligt vid behandling med antikoagulantia eller starka trombocythämmare.

ÖVERAKTIV BLÅSA

Använd inte farmakologisk behandling i första hand, se bakgrundsmaterial. Vid farmakologisk behandling bör effekten utvärderas efter fyra veckor. Sätt ut vid utebliven effekt.

tolterodin *Tolterodin depot*

solifenacin *Solifenacin* Inom förmån endast om tolterodin inte gett tillräcklig effekt.

Risk för förvirring hos äldre. Muntorrhet är en vanlig biverkan. Rekommendera gärna regelbunden fluorsköljning. Vid symptom av överaktiv blåsa och coexisterande makro- eller mikroskopisk hematuri eller stor residualvolym bör utredning ske.

mirabegron *Betmiga* 2:a handsval, när antikolinergika inte tolereras. Blodtryck ska mätas innan och regelbundet under behandling. Betydligt högre pris.

SYMPTOMGIVANDE BENIGN PROSTATAHYPERPLASI

alfuzosin *Alfuzosin* Behandla i fyra veckor, därefter utvärdering.

Beakta risk för ortostatisk hypotoni och fall. Finasterid bör ses som ett specialisterparat, då adekvat metod för bestämning av storlek på prostata saknas i primärvården. Differentialdiagnos prostatacancer.

Här hittar du aktuella priser på receptbelagda och receptfria läkemedel:

www.medicinpriser.se

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmån, =Byts ej, förskrivaren väljer

Se [Indikatorer för god läkemedelsterapi hos äldre, Socialstyrelsen](#).

1. Säkerställ korrekt indikation
2. **Ta alltid hänsyn till njurfunktionen vid förskrivning av läkemedel till äldre!**
Relativt eGFR i Cosmic är inte alltid tillförlitligt hos äldre. Beräkna hellre absolut eGFR. Se avsnitt **ÖVRIG INFORMATION**.
3. Utvärdera effekt av behandling fortlöpande
4. Ompröva om indikation kvarstår

HJÄRTA - KÄRL		
	Rekommendation	Undvik
Antikoagulation vid förmaksflimmer	1:a hand apixaban 2:a hand warfarin Avstå inte behandling enbart pga. hög ålder	ASA pga. otillräcklig effekt
Hjärtsvikt med nedsatt systolisk vänsterkammarmfunktion	Se avsnitt HJÄRTA-KÄRL . Avstå inte behandling enbart pga. hög ålder.	Digoxin pga. risk för intoxikation vid nedsatt njurfunktion Enbart furosemid som basbehandling
Serumlipidsänkande läkemedel	<i>Sekundärprevention</i> Atorvastatin	Statin som primärprevention.
Ischemisk hjärtsjukdom	Se avsnitt HJÄRTA-KÄRL .	OBS! Omvärdera behov av långverkande nitroglycerin pga. risk för ortostatism
Hypertoni	Se avsnitt HJÄRTA-KÄRL . Styr behandling efter blodtryck i stående.	Alfa1-receptorhämmare. Överväg dosjustering/ut-sättning av tiazider vid eGFR < 30 ml/min pga. risk för ortostatism/elektrolyttrubning.

SMÄRTA		
	Rekommendation	Undvik
Nociceptiv smärta	<i>Lätt smärta</i> Paracetamol <i>Svår smärta</i> 1:a hand morfin 2:a hand oxikodon OBS! rutinmässig obstipationsbehandling	<i>Lätt smärta</i> NSAID, se avsnitt SMÄRTA OCH INFLAMMATION <i>Svår smärta</i> Svaga opioider pga. konfusionsrisk ex. tramadol, kodein

SMÄRTA forts.	Rekommendation	Undvik
Neuropatisk smärta	1:a hand gabapentin 2:a hand duloxetin pregabalin 3:e hand amitriptylin OBS! Dosjustera gabapentin/ pregabalin/duloxetin vid nedsatt njurfunktion.	Amitriptylin i hög dos, vid uttalade antikolinerga biverkningar eller vid demens/kognitiv svikt. Pregabalin vid risk för missbruk.

PSYKIATRI		
	Rekommendation	Undvik
Depression	Sertralin Mirtazapin	Långtidsbehandling utan utvärdering. Risk för hyponatremi och QTc-förlängning. Även risk för GI-blödning med SSRI. Tricykliska antidepressiva.
Oro och ångest	<i>Mer än tillfälliga symtom</i> Sertralin <i>Tillfälliga symtom</i> Oxascand	Bensodiazepiner med <u>lång</u> halveringstid Atarax (Hydroxizin) Theralen (alimemazin) Lergigan (prometazin) Neuroleptika
Sömnstörning	Icke-farmakologisk behandling Zopiklon för tillfälligt bruk/intermittent behandling i svårare fall Mirtazapin vid samtidig depression	Propavan (Propiomazin) Långtidsbehandling med Zopiklon (>4 veckor)

MINDRE LÄMPLIGT TILL ÄLDRE
Bensodiazepiner med <u>lång</u> halveringstid (diazepam, nitrazepam, flunitrazepam)
Antikolinerga läkemedel
- Medel mot överaktiv blåsa
- Atarax (hydroxizin), Theralen (alimemazin), Lergigan (prometazin)
- Tricykliska antidepressiva
Tramadol
Propavan (propiomazin)
Glibenklamid
Kodein

ÖGON

• Antibiotika

Antibiotika ska ej användas som smörjande.

fucidinsyra	<i>Fucithalmic ögonsalva</i>	1:a handsval vid bakteriell konjunktivit.
kloramfenikol	<i>Kloramfenikol Santen ögonsalva/ögondrr</i> <i>Kloramfenikol Santen ögondrr endosförp.</i>	Vid överkänslighet mot salvan eller dropparna i flaska.

• Antiallergika ögon - se avsnitt ALLERGI

• Tårsubstitut - Endast vid vissa diagnoser (t.ex. Sjögrens syndrom) kan tårsubstitut receptförskrivnas med förmån.

karbomer	<i>Viscotears ögongel i tub</i> Rf <i>Oftagel ögongel endosförp.</i> Rf	Innehåller konserveringsmedel. Fritt från konserveringsmedel.
hypromellos	<i>Artelac ögondrr i flaska</i> Rf <i>Hyprosan ögondrr i flaska</i> Rf	Innehåller konserveringsmedel. Fritt från konserveringsmedel.

ÖRON, NÄSA, HALS

EXTERN OTIT

oxitetracyklin + hydrokortison + polymyxin B	<i>Terracortril med Polymyxin B</i> <i>örondroppar</i>	Förstahandsbehandling
hydrokortisonbutyrat	<i>Locoid kutan lösning</i>	Vid hörselgångseksem utan infektionstecken.
betameton	<i>Betnovat kutan lösning</i>	Vid svår, recidiverande extern otit hos patient med hel trumhinna. 7-10 dagar.
ättiksyra + aluminiumacetat + aluminiumacetotartrat	<i>Otinova</i>	Vid kronisk extern otit med svamp. Ej vid trumhinneperforation. Fri handelsvara, ej läkemedel. Kan ej skrivas på recept.

ALLERGISK RINIT - se avsnitt ALLERGI

VASOMOTORISK RINIT/NÄSPOLYPER

mometason	<i>Mometason Rf</i>	Nasonex-generika.
------------------	---------------------	-------------------

Rf=Finns receptfritt, EF=Ej förmån, ↔=Byts ej, förskrivaren väljer

TILLFÄLLIGT UPPEHÅLL VID RISK FÖR INTORKNING

Vid hastigt påkommet tillstånd med vätskeförluster (t ex diarré, kräkningar, feber > 38°C, otillräckligt mat- eller vätskeintag eller värmebölja) kan vissa läkemedel förvärra situationen genom sin verkningsmekanism. Sekundärt till dehydrering ses ofta akut försämrad njurfunktion, som i sin tur kan leda till ackumulering av läkemedel i kroppen och överdosering. Det kan vara lämpligt med ett tillfälligt uppehåll med vissa läkemedel, tills patientens status förbättrats. Vid återinsättning, överväg lägre dosering.

Exempel på vanliga läkemedel som bör undvikas vid dehydrering:

ACE-hämmare

Angiotensinreceptorblockare (ARB) och Entresto

COX-hämmare = NSAID

Digoxin

GLP-1-analoger (t ex Victoza)

Metformin*

SGLT2-hämmare (t ex Forxiga, Jardiance)**

* risk för laktacidosis

** risk för atypisk ketoacidosis (utan mycket högt blodsocker)

Vid behandling med antikoagulantia, skarp övervakningen av antikoagulantiaeffekten.

För mer utförlig information, se dokument "[Tillfälligt uppehåll med läkemedel...](#)" på Läkemedelskommitténs hemsida regionkalmar.se/samarbetsportalen/varldriktlinjer/lakemedel.

BEDÖMA LÄKEMEDELSTUDIER

Dokumentet går att hitta på Läkemedelskommitténs hemsida (regionkalmar.se/samarbetsportalen/varldriktlinjer/lakemedel).

Lathundar och checklistor → [Fördjupad information](#)

LÄKEMEDEL FÖR KOMMUNALA AKUTFÖRRÅD I KALMAR LÄN

Beställning sker via ApoEx webb-beställningstjänst.

Indikation och generiskt namn

Preparatnamn, beredningsform, styrka

Akut allergisk reaktion

betametason	Betapred inj. vätska 4 mg/ml
betametason	Betapred tabletter 0,5 mg
desloratadin	Desloratadin tabletter 5 mg
adrenalin	Emerade inj.vätska 300 mikrog/dos
adrenalin	Emerade inj.vätska 500 mikrog/dos

Akut astma

betametason	Betapred tabletter 0,5 mg
salbutamol	Airomir inhal.spray 0,1 mg/dos
spacer	Optichamber Diamond kammare/mask

Akut hjärtsvikt, lungödem

furosemid	Furix inj.vätska 10 mg/ml
furosemid	Furosemid tabletter 40 mg
glycerylnitrat	Glytrin spray 0,4 mg/dos
morfinhydroklorid	Morfin inj.vätska 10 mg/ml

Hjärtsvikt

metolazon	Metolazon tabletter 5 mg
-----------	--------------------------

Antikoagulantia

tinzaparin	Innohep förfylld spruta 4500 anti-Xa IE
------------	---

Bakteriell infektion

doxycyklin	Doxycyklin tabletter 100 mg
fenoximetylpc (PcV)	Fenoximetylpenicillin tabletter 1 g
pivmecillinam	Selexid tabletter 200 mg
nitrofurantoin	Nitrofurantoin tabletter 50 mg
flukloxacillin	Flucloxacillin tabletter 500 mg

Diabetes

glukagon	Glucagon, pulver och vätska till inj. vätska (I+II) 1 mg
glukos	Glukos inj.vätska 300 mg/ml
insulin	Novorapid Pen/cylinderampull 100 E/ml

Illamående och kräkning

metoklopramid	Metoklopramid tablett 10 mg
---------------	-----------------------------

Krampanfall

diazepam	Diazepam Desitin rektallösning 10 mg
----------	--------------------------------------

Indikation och generiskt namn

Preparatnamn, beredningsform, styrka

Laxermedel

makrogol	Movicol
dokusat/sorbitol	Klyx rektallösning

Lätt till måttlig smärta

paracetamol	Alvedon tabletter 500 mg
paracetamol	Alvedon Brustablett 500 mg
paracetamol	Paracetamol Evolan supp 1 g

Sömnbesvär

zopiklon	Zopiklon tabletter 5 mg
----------	-------------------------

Sömnbesvär, ångest eller akuta psykosymtom hos dementa

oxazepam	Oxascand tabletter 5 mg
klometiazol	Heminevrin kapslar 300 mg
klometiazol	Heminevrin oral lösning 50 mg/ml
risperidon	Risperidon tabl 0,5 mg

Palliativ vård: Ångest, oro

oxazepam	Oxascand tabletter 5 mg
midazolam	Midazolam inj 5 mg/ml

Palliativ vård: Smärta

morfinhydroklorid	Morfin tabletter 10 mg
morfinhydroklorid	Morfin inj.vätska 10 mg/ml
hydromorfon	Palladon inj.vätska 10 mg/ml

Palliativ vård: Vid ökad slemproduktion i luftvägarna

glykopyrron	Robinul inj.vätska 0,2 mg/ml
-------------	------------------------------

Palliativ vård: Vid svåra besvär av torra ögon

karbomer	Viscotears ögongel 2 mg/g i endosförpackning
----------	--

Palliativ vård: Illamående

haloperidol	Haldol inj.vätska 5 mg/ml
-------------	---------------------------

Desinfektion av hud

klorhexidin	Klorhexidinsprit 5 mg/ml
-------------	--------------------------

Ytanestesi av slemhinnor

lidokain	Xylocain gel 2 %
----------	------------------

Spädningsvätskor

natriumklorid	Natriumklorid, inj.vätska
sterilt vatten	Sterilt vatten, inj.vätska

Spolvätskor (ej läkemedel)

klorhexidin	Spolvätska 0,2 mg/ml, bälgampull
natriumklorid	Spolvätska
sterilt vatten	Spolvätska

Mallsökning kan göras på många sätt:

- Läkemedelsnamn
- Ordinationsorsak
- Diagnos/behandlingsorsak
- Administrationsätt m.m.

Är preparatet på licens eller ex tempore?

Markera lcke godkända läkemedel!

Sök efter: **lcke godkända läkemedel**
 på: **enheten där patienten vårdas**
 Fritextsök: **apl**

Söker du ett paket?

Markera Paket

Sök efter: **Paket**
 på: **alla enheter**
 Fritextsök: **helico**

Helicobacter pylori eradikering (magsår, ersätter Nexium HP, pc-allergi)

Helicobacter pylori eradikering (magsår, ersätter Nexium HP)

Följande paket finns tillgängliga för primärvården:

- Helicobacter pylori
- Palliativa paket
- Receptförskrivning TPN

Filtrera fram en hanterbar mängd:

Sök efter: **Läkemedel**
 på: **alla enheter**
 Fritextsök: **Kåvepenin**

Sökresultat: 66 mallar

Filter: **Läkemedel**
 på: **alla enheter**
 Fritextsök: **Kåvepenin**
 Favoriter: **otit**

Sökresultat: 11 mallar

Sortera på t ex ordinationsorsak för att få bättre översikt

Exemplet utgår från att sökning filterats på kroppsvikt minst 20 kg.

Sök efter: **Läkemedel**
 på: **alla enheter**
 Fritextsök: **Kåvepenin**

Sökresultat: 14 Mallar

Ordinationsorsak	Mallnamn
Mot borreliainfektion	PED Fenoximetylpenicillin 100mg/ml mixt; 7,5mlx3i10d (20-30kg, Borreliainfekt
Mot borreliainfektion	PED Fenoximetylpenicillin 250mg/ml mixt; 3mlx3i10d (20-30kg, Borreliainfekt
Mot borreliainfektion	PED Fenoximetylpenicillin 800mg tabi; 1x3i10d (20-30kg, Borreliainfektion, er
Mot halsfluss	PED Fenoximetylpenicillin 100mg/ml mixt; 5mlx3i10d (20-40kg, Faryngotonsi
Mot halsfluss	PED Fenoximetylpenicillin 500 mg tabi; 1x3i10d (20-40kg, Faryngotonsillit, Kå

Favoritmarkera regelbundet använda mallar

Mallnamn
0-30kg, Borreliainfektion, erythema migrans, solitärt erytem, Kåvepenin, A...	Kå...
30kg, Borreliainfektion, erythema migrans, solitärt erytem, Kåvepenin, Avo...	Kå...
Borreliainfektion, erythema migrans, solitärt erytem, Kåvepenin, Avopenin...	Bammall
40kg, Faryngotonsillit, Kåvepenin, Avopenin, Tikacillin, tonsillit) PV	Nar...
Faryngotonsillit, Kåvepenin, Avopenin, Tikacillin, tonsillit) PV	Kå...

Tidigare valda favoriter återfinns på favoritknappen

Sök efter: **Läkemedel**
 på: **enheten där patienten vårdas**
 Favoriter: **otit**

Bakgrund:

Den allra största källan till utsläpp i naturen är läkemedel som haft sin verkan i patienten och därefter släpps ut via urin/faeces. Läkemedel som släpps ut i naturen renas inte fullt ut i reningsverk. Olika substanser har olika påverkan på miljön.

Tips för minimal miljöpåverkan av läkemedel

- Överväg alltid om läkemedel är nödvändigt
- Gör läkemedelsgenomgångar
- Förskriv inte mer än beräknad åtgång. Begränsa rekvisering för att minska lagerhållningen.
- Överväg alltid startförpackning vid nyförskrivning
- Följ nationella rekommendationer för användning av antibiotika (STRAMA)
- Kasserera läkemedelsavfall rätt, ej i sopor. Påminn patienter om att lämna alla överblivna läkemedel till apotek (i genomskinlig påse).
- Hantera förbrukade läkemedelsplåster, salvtuber, vaginalinlägg och inhalatorer som läkemedelsavfall, då stor mängd läkemedel kvarstår efter behandling.

Hur kasserar jag läkemedel på rätt sätt?

Inom vården ska överblivna och använda läkemedel läggas i särskilt kärl för läkemedelsavfall. Se landstingets rutin för hantering av läkemedelsavfall! Hushållen ska lämna in sitt läkemedelsavfall till apotek. Spola inte ner läkemedel i avlopp och lägg dem inte i soporna.

Regionen Kalmar läns rutin för hantering av läkemedelsavfall hittas på Navet på följande plats:

[navet/Vardstod/Lakemedel/Lakemedel-inom-varden/lakemedelsforsorjning/Lakemedelsavfall/](#)

Mer miljöinformation:

www.lakemedelsboken.se: Läkemedelsboken, kapitel Läkemedel och miljö.

www.janusinfo.se: Stockholms läns Landstings sidor om läkemedel och miljö.

www.fass.se: Miljöinformation i FASS.

www.mistrapharma.se: Ett avslutat svenskt projekt som arbetat med att finna de mest miljöfarliga läkemedelssubstanserna. Bra länkar till föreläsningar, böcker och broschyrer inom området.

(Se Läkemedelsnytt 2020 nr 1)

1. God hushållning – följ Läkemedelskommitténs spartips!
2. Antikoagulantia till patienter med förmaksflimmer och ökad risk för stroke (CHA₂DS₂-VASc \geq 1 poäng).
3. Benspecifika läkemedel vid osteoporos med ökad frakturrisik.
4. Hög följsamhet till STRAMAs behandlingsrekommendationer. Nytt etappmål för antibiotikarecept: 270 per 1000 invånare.
5. Minskad förskrivning av inhalationssteroider (ICS) till KOL-patienter utan exacerbation senaste 2 åren.
6. Minskad förskrivning av sömnmedel. Välj små förpackningar!
7. Låg förskrivning av "mindre lämpliga" läkemedel till äldre 75+.
8. Inte hydroxizin (Atarax) till äldre.
9. Sträva aktivt att uppnå målblodtryck

RÅD OM RECEPTFRIA LÄKEMEDEL

En sammanställning av vanliga receptfria läkemedel vid allergi, hudbesvär och andra åkommor finns på Läkemedelskommitténs hemsida (regionkalmar.se/samarbetsportalen/vardriktlinjer/lakemedel).

Recept bör inte utfärdas vid:

- Sjukdom av egenvårdskaraktär som beräknas gå över inom 4 veckor.
- Egenvård utan sjukdom som orsak.

ÖVRIG INFORMATION

Rekommenderade Läkemedel 2020

Elektronisk version av listan finns:

1. I Cosmic, i menyn under Läkemedel. Markera gärna som favorit.
2. På Läkemedelskommitténs hemsida*.

På hemsidan finns även bakgrundsmaterial till listans terapiområden.

Råd om receptfria läkemedel

[Riktlinjer och förslag](#) på preparatval finns på Läkemedelskommitténs hemsida*.

Information till nyanställda läkare

En [sammanfattning av viktig information och goda råd](#) till nya (och rutinerade) förskrivare. Finns på Läkemedelskommitténs hemsida*.

Biverkningsrapportering

Blankett för biverkningsrapportering finns i Cosmic, under fliken för blanketter och formulär. Även på [Läkemedelsverkets hemsida](#).

Kliniskt betydelsefulla interaktioner

Se Lathund på läkemedelskommitténs hemsida*.

Interaktioner med naturläkemedel

Se Janusmed interaktionsdatabas på www.janusinfo.se/Beslutsstod/Janusmed-interaktioner-och-riskprofil/

Skattning av absolut eGFR (ml/min)

Beräkna absolut eGFR från relativ eGFR, samt värde för kroppsytta. Kalkylator finns på www.egfr.se/eGFRse.html

Kroppsytta, beräkning enligt Dubois och Dubois (1916)

$S = M^{0,425} \times H^{0,725} \times 71,84$ (S: Kroppsytta i cm², M: vikt i kg, H: längd i cm)

Kalkylator finns på icd.internetmedicin.se/yta

Läkemedelskommittén

Ellen Vinge, ordf, speciallistläkare, Regionstaben. Telefon 0480-840 46.

* regionkalmar.se/samarbetsportalen/vardriktlinjer/lakemedel

Glöm inte att "ordinera" raden DOSPATIENT i läkemedelslistan, om din patient får dosdispenserade läkemedel!

☐	Aktuella läkemedelsbehandlingar
☐	DOSPATIENT - se Pascal förskriv... Enligt särskild ordination

KONTAKTUPPGIFTER

TILL LÄKEMEDELSSEKTIONEN,
LÄKEMEDELSLEVERANTÖR OCH DOSLEVERANTÖR

För frågor kring läkemedelsleveranser till vården kontakta

ApoEx 010 - 101 80 56
apokalmar@apoex.se

För information och riktlinjer för dosförpackade läkemedel

Se regionkalmar.se/samarbetsportalen/vardriktlinjer/lakemedel

För kontakt med dosleverantör

Apotekstjänst Sverige AB
Öppet helgfria vardagar kl. 8-17
Telefon: 010 - 221 69 70
E-post: kundtjanst@apotekstjanst.se

För läkemedelsrelaterade frågor (som ej rör leveranser) kontakta

Läkemedelssektionen0480 - 847 26
(Helgfria vardagar kl. 8-16, lunchstängt kl. 12.30 - 13)

Vid fel på eller förslag till ändring av Läkemedelsmallar i Cosmic

lakemedelsmallar@regionkalmar.se
Vid akutfall med risk för patientskada, ring 0480-847 26.

För e-mail till Läkemedelskommittén

lakemedel@regionkalmar.se

Spartips för god hushållning

Apoteken får inte byta ut anti epileptika, biologiska läkemedel eller inhalationsläkemedel.

När du som förskriver själv måste välja mellan likvärdiga preparat, välj ett med lägre pris!

Gäller även vid ordination i Pascal.

- **Pregabalin** i stället för Lyrica
- **Levetiracetam** i stället för Keppra
- **Lamotrigin** i stället för Lamictal

- **Insulin lispro** i stället för Humalog
- **Abasaglar** i stället för Lantus
- **Insuman Basal** i stället för Insulatard eller Humulin NPH

- **Ritemvia** eller **Rixathon** i stället för Mabthera
- **Trastuzumab** i stället för Herceptin

- **Bufomix** i stället för Symbicort
- **Braltus** i stället för Spiriva Handihaler